

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
«Інтегрований курс «Українська мова й література». 5–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Горошкіна Олена, Котусенко Олена, Головіна Олена,
Круть Ірина, Михайловська Неля, Сергєєва Наталя,
Чоста Людмила, Юр'єва Аліна)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28.08.2025 № 1192)

Вступ

Моделльна навчальна програма «Інтегрований курс «Українська мова й література». 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (далі - Програма) розроблена для навчання *осіб, які проживають / перебувають на тимчасово окупованих територіях і здобувають / мають намір здобувати освіту в закладах загальної середньої освіти України; для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України.*

Програма визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів / учениць 5-6 та 7-9 класів з мовно-літературної освітньої галузі, пропонований зміст інтегрованого курсу та пропоновані види навчальної діяльності укладено відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898) з урахуванням Типової освітньої програми для навчання на рівнях повної загальної середньої освіти осіб, які проживають або проживали на тимчасово окупованій території України (наказ Міністерства освіти і науки України від 21.07.2025 № 1047), Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2025 № 1119).

Метою інтегрованого курсу є формування компетентного мовця і читача, здатного креативно мислити, творчо самореалізовуватися; носія духовності, традицій і культури українського народу. Задля реалізації мети інтегрованого курсу визначено такі **завдання**:

- формування ціннісного ставлення до української мови як системи, що забезпечує розвиток особистості (мислення, пізнання світу, комунікацію); української літератури як джерела духовного збагачення, морального орієнтира та національної ідентичності;
- розкриття потенційних можливостей мови для життя й діяльності людини, суспільства; виховання потреби активно послуговуватися українською мовою в навчальних і життєвих ситуаціях, удосконалення культури усного й писемного мовлення; формування мовного чуття, усвідомлення естетичної й культурної цінності мови;

- засвоєння знань, формування вмінь і навичок, необхідних для ефективної комунікації в різних ситуаціях, зокрема в полікультурному та цифровому середовищі;
- розвиток читацької грамотності, умінь осмислено читати, інтерпретувати, аналізувати й оцінювати художні, публіцистичні, інформаційні та науково-популярні тексти;
- виховання поваги до духовних надбань українського народу, формування національної свідомості, розуміння значущості державної мови, культури, історичної пам'яті;
- сприяння розвитку критичного, образного мислення, емоційного інтелекту, креативності, формування вмінь аргументувати власну думку, дискутувати, оцінювати інформацію, здобуту з різних джерел;
- формування вмінь працювати з різними типами текстів, зокрема цифровими, візуальними, медіатекстами;
- виховання особистості, здатної до самовираження і самоосвіти, толерантної, відповідальної, відкритої до діалогу, спроможної діяти відповідно до цінностей демократичного суспільства.

Особливостями запропонованої програми є переосмислення підходів до її структурування: змінено принципи добору оновленого змісту навчання. Вивчення української мови й літератури розглядається передусім як засіб особистісного зростання здобувачів освіти, набуття ними духовно-морального досвіду, формування ціннісних орієнтацій, засвоєння системи знань та вмінь, що є важливим чинником соціалізації та формування ключових компетентностей і наскрізних умінь.

Інтегрування відомостей з української мови й літератури уможливорює цілісне засвоєння інформації, охоплюючи опрацювання художніх творів, мовних і мовленнєвих понять. Такий підхід сприяє глибшому розумінню змісту текстів, удосконаленню, розвитку критичного й креативного мислення, мовлення учнів / учениць, формуванню громадянської позиції, ціннісних орієнтацій та особистісному зростанню здобувачів освіти.

Програму побудовано на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного підходів.

Інноваційність інтегрованого курсу полягає в поєднанні змісту української мови й літератури на модульній основі, що передбачає вивчення обох компонентів у межах спільної соціокультурної теми. Такий підхід забезпечує цілісне сприйняття мовно-літературного матеріалу, сприяє глибшому усвідомленню ролі й функцій української мови та художньої літератури, їхньої естетичної, виховної й пізнавальної цінності. Вивчення літературних творів у взаємозв'язку з мовними і мовленнєвими поняттями розвиває читацьку грамотність, критичне й образне мислення, емоційний інтелект, уміння вести діалог, аргументовано висловлювати власну думку.

У структурі основної частини програми виокремлено рубрики «Очікувані результати навчання», «Пропонований зміст інтегрованого курсу», «Пропоновані види навчальної діяльності».

Змістовий компонент програми структуровано за такими блоками: «Комунікація», «Інформація», «Мовні засоби», «Текст», «Літературний твір», що спрямовані на формування в учнів / учениць комплексу соціально значущих умінь і особистісних якостей, серед яких: уміння розв'язувати проблеми, критично мислити, ставити запитання й аргументовано відповідати на них; формулювати власну думку й виявляти ставлення до себе, інших і навколишнього світу; здійснювати пошук, аналіз та інтерпретацію інформації; ефективно комунікувати й співпрацювати, адаптуватися до нових обставин. Особливу роль відіграє блок «Літературний твір», що забезпечує розвиток емоційного інтелекту, естетичного смаку, читацької грамотності, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, здатності до емпатії, розуміння людських вчинків.

Програму побудовано так, щоб мовні й мовленнєві знання, уміння й навички мали перспективи застосування в усіх сферах, охоплювали різноманітні ділянки життя й діяльності суб'єктів освітнього процесу з урахуванням їхнього віку, потреб та інтересів.

Основна частина
5-6 класи

5 клас		
Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Пропоновані види навчальної діяльності
Модуль 1. Я і моя країна - Україна		
- Розрізняє відому і нову для себе інформацію [6 МОВ 1.3.1-2]; - вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення [6 МОВ 1.1.2-1]; - пов'язує, зіставляє почуте із життєвим досвідом [6 МОВ 1.4.5]; - обґрунтовує своє ставлення до змісту почутої інформації [6 МОВ 1.5.1]; - визначає основні проблеми, порушені в тексті, пов'язуючи їх із життєвим досвідом [6 МОВ 2.2.1]; - пояснює значення здобутої з тексту інформації [6 МОВ 2.4.1]; - обстоює власну позицію щодо обговорюваних питань [6 МОВ 1.6.2]; - наводить кілька простих аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції [6 МОВ 1.6.2-1]; - розрізняє відому і нову для себе інформацію [6 МОВ 1.3.1-2]; - створює за мотивами прочитаного творчі роботи різних жанрів, зокрема власний медійний продукт (відеоролик тощо); [6 МОВ	Вступ Тема: Україна там, де я, де мова моя! Комунікація Ситуація спілкування. Комунікативна взаємодія. Форма і зміст повідомлення. Мета і позиція мовця. Вербальні та невербальні засоби. Формули мовленнєвого етикету. Жанрові форми мовлення. Інформація Джерела інформації. Добір і пошук інформації. Інформація відома й нова, основна й другорядна. Інформація текстова, графічна, цифрова, відео. Мовні засоби Вираження себе, свого «Я» за допомогою мови.	Усна взаємодія: - обговорення ролі української мови в житті країни і людини; - висловлення власних думок щодо ролі української мови, функцій її, ставлення до мови; - визначення комунікативної мети і завдань мовця; - формулювання запитань за змістом почутого / прочитаного / переглянутого; - відповіді на запитання. Робота з текстом: - виразне читання поезій; - визначення й обговорення проблем, порушених у текстах; - структурування текстової інформації; - аналіз мовного матеріалу в художніх текстах, зокрема мовних засобів, що виражають емоції і почуття;

2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]; - записує від руки або з використанням спеціальних (у тому числі цифрових) пристроїв власні міркування, інформацію з різних джерел [6 МОВ 3.1.1]; - збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії [6 МОВ 4.2.4]; - визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 МОВ 1.4.1-2].	Відчуття належності до українського народу через мову. Вираження емоцій і почуттів засобами мови. Збереження української культури в українському слові. Формування мовленнєвої культури засобами мови. Текст Зміст прочитаного. Мета читання текстів. Жанри текстів. Тема, мікротеми, проблеми в тексті. Підтекст, культурно-історичний контекст. Літературний твір Актуальна національна та загальнолюдська проблематика творів. Літературний твір в історико-культурному контексті. Емоційний стан читача. Тарас Шевченко «Учітись, читайте...» (уривок із послання «І мертвим, і живим...»). Галина Кирпа «Мова моя». Додаткове читання (за вибором): Тарас Шевченко «Зоре моя вечірняя». Тетяна Майданович «Країна Українія».	Письмова взаємодія: - трансформування текстової інформації про мову в графічну (колаж, модель, малюнок тощо); - створення власного медіатексту на основі прочитаних творів про Україну / творчого проєкту «Збірка цитат про Україну, українську мову, український народ». Дослідження мовлення: - пошук інформації для підтвердження важливої ролі української мови в житті людини і суспільства; - аналіз художніх засобів, які характеризують емоційний стан читача. - аналіз почутого / прочитаного в контексті життєвого досвіду.
--	---	--

Модуль 2. Світогляд, звичаї, традиції нашого народу

- Вирізняє лексичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1-2]; - порівнює та зіставляє слова, що належать до певних груп за вивченими ознаками [6 МОВ 4.1.1-2]; - виокремлює та розрізняє значення багатозначних слів, синонімів, пряме й переносне значення [6 МОВ 4.1.1-1]; - розрізняє відому і частково нову для себе інформацію [6 УМД 1.3.1-2]; - виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті з урахуванням засвоєних мовних норм [6 МОВ 3.3.1]; - вживає слова відповідно до їхнього лексичного значення; - збагачує власне мовлення, використовуючи різні джерела [6 МОВ 4.2.4]; - користується різними видами словників; - виокремлює та розрізняє фразеологізми [6 МОВ 4.1.1-1]; - виявляє фразеологізми у своєму та чужому мовленні, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1]; - послуговується фразеологізмами у повсякденному спілкуванні [6 МОВ 1.7.2-1]; - вправно користується фразеологічним словником; - формулює запитання, щоб уточнити суть фразеологізмів [6 МОВ 1.4.6-2]; - використовує фразеологізми для ефективної комунікації зі співрозмовником [6 МОВ	Тема: Лексикологія. Фразеологія Комунікація Адресат, адресант. Усна й письмова комунікація. Адресованість висловлювання: урахування віку, знань, досвіду адресата тощо. Готовність відповідати. Комунікативні наміри адресанта. Використання цифрових засобів під час усної взаємодії (телефон, онлайн). Інформація Надійність джерел інформації. Достовірність / недостовірність інформації Мовні засоби Повторення вивченого в 1-4 класах. Однозначні й багатозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Тлумачний словник. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми. Пароніми. Словники антонімів, синонімів, омонімів, паронімів. Лексична помилка. Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова. Словник іншомовних слів. Активна й пасивна лексика української	Усна взаємодія: - слухання монологічних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); - моделювання комунікативних ситуацій - вибір тексту / медіатексту для читання / слухання / перегляду, за заголовком, змістом, анотацією тощо; визначення виду інформації; - добір і демонстрування зразків різних видів інформації; - пошук інформації відповідно до поставленого завдання; - усне висловлення з використанням нових слів; формулювання й обстоювання власної думки, оцінювання життєвих явищ, моральних, суспільних, історичних та інших проблем сучасності, висловлення щодо них власного ставлення; - добір комунікативно доцільних лексичних засобів; - обґрунтування доцільності мовних формул ввічливості; - спілкування живе й віртуальне на визначену тему; - визначення комунікативних намірів учасників спілкування;
--	---	--

1.7.1-1]; - дотримується норм у виборі фразеологізмів [6 МОВ 1.7.1-3]; - засобами фразеологізмів пояснює свій (та інших осіб) емоційний стан з увагою до його відтінків [6 МОВ 1.8.1]; - використовує фразеологізми для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій [6 МОВ 1.8.3-1];	мови: застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми. Терміни. Письменницькі новотвори. Групи слів за вживанням: загальновживані й обмеженого вживання. Стилистично забарвлені слова. Діалектні, професійні слова й терміни, сленг, просторічні слова. Фразеологізми, їх роль у мовленні. Синонімічні, антонімічні фразеологізми. Джерела українських фразеологізмів. Текст Розповідь. Побудова розповіді. Розповідь про себе. Опис. Побудова опису. Опис тварини. Роздум. Побудова роздуму. Роздум на екологічну тематику. Літературний твір Малі фольклорні жанри. Прислів'я, приказки, загадки, їхні жанрові та художньо-виразальні особливості паремій. Народні казки. Види народних казок – казки про тварин, героїко-фантастичні (чарівні), соціально-побутові – їх спільні й відмінні риси. Українська народна казка «Яйце-райце». Фантастичне та реальне у творі. Символіка казки, відображення у ній світогляду,	- виявлення особливостей вербального і невербального спілкування; моделювання ситуацій, що передбачають застосування вивченої теми, нових слів, фразеологізмів. Робота з текстом: - пояснення значення здобутої з прочитаного тексту інформації; створення письмових текстів (художні тексти, медіатексти тощо) визначених типів і жанрів мовлення, зважаючи на мету й адресата; - виявлення й аналіз певних лексичних одиниць; складання й оформлення власного висловлення згідно з усталеними лексичними нормами тощо; - складання текстів різних типів мовлення. Письмова взаємодія: - створення текстів розповідей, описів, роздумів із використанням певних лексичних і фразеологічних одиниць; - редагування словосполучень, речень, текстів; - складання таблиць, схем, карт пам'яті, трансформування текстової інформації в таблиці і схеми і навпаки; розроблення кросвордів. Дослідження мовлення:
---	--	---

	звичаїв, традицій, морально-етичних принципів українців. Особливості мови народної казки. Іван Франко «Фарбований лис». Літературна казка. Жанрові ознаки літературної казки. Зв'язок літературної казки з фольклорною. Мова твору. Додаткове читання (за вибором): Народні казки.	- спостереження за використанням лексичних мовних одиниць (синонімів, омонімів, антонімів та ін.) у художніх текстах; - тлумачення лексичного значення слова в різний спосіб; ведення картотеки цікавих слів; виконання вправ і завдань, що передбачають використання словників; - спостереження за використанням слів у прямому й переносному значенні у текстах; - дослідження джерел фразеології; - добір / пошук прикладів різних видів фразеологічних одиниць; - добір / пошук синонімічних, антонімічних фразеологізмів; - передавання змісту фразеологізмів невербальними засобами; - дослідження особливостей фразеологізмів народів світу; - ведення фразеологічного словника; - аналіз текстів різних типів мовлення щодо використання малих фольклорних жанрів; - участь у проєктах «Слово року», «Жменька слів для гарного настрою» тощо.
--	---	---

Модуль 3. Люби природу...		
- Уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 1.1.1-1]; - відтворює зміст почутого тексту з дотриманням орфоепічних норм [6 МОВ 1.2.1]; - формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.4.6-2]; - дотримується орфоепічних, графічних, орфографічних норм у процесі вибору мовленнєвих засобів [6 МОВ 1.7.1-3]; - послуговується засобами милозвучності у власному мовленні [6 МОВ 1.7.2-1]; - читає виразно художні твори, зокрема напам'ять пейзажну лірику [6 МОВ 2.1.1-1]; - визначає тему та мікротему, основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 2.2.3]; - розпізнає роль окремих звуків як виражальних засобів у тексті [6 МОВ 2.2.6-2]; - записує власні міркування з використанням виучуваного мовного явища [6 МОВ 3.1.1-1]; - пояснює виправлення, покликаючись на вивчені правила [6 МОВ 3.3.1-2]; - аналізує мовлення за орфоепічними та орфографічними характеристиками [6 МОВ 3.3.2-4];	Тема: Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія Комунікація Мета і позиція мовця. Комунікативні наміри співрозмовників. Монолог, діалог. Вербальні та невербальні засоби. Інтонаційні засоби. Норми літературної вимови. Висловлення власних почуттів і вражень щодо прочитаного. Інформація Джерела інформації . Добір і пошук інформації (практично) Інформація відома й нова, основна й другорядна. Інформація текстова, графічна, відео. Мовні засоби Повторення вивченого в 1-4 класах. Український алфавіт: голосні та приголосні звуки (повторення). Вимова голосних у наголошеній і ненаголошеній позиціях. Приголосні тверді й м'які, дзвінки й глухі. Звуки [дж], [дз]. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами <i>ь, і, є, ю, я</i>. Правила вживання м'якого знака.	Усна взаємодія: - використання прийомів активного слухання; - обмін враженнями, думками, зокрема в цифровому середовищі, щодо почутого / прочитаного / переглянутого; - виокремлення відомої і нової інформації в почутому / переглянутому; - складання діалогу-розпитування (Гра «Що? Де? Коли?») (на основі художніх творів). - інсценізування (рольова гра «Малюємо природу художніх творів» або «Малюємо пейзажну поезію»). Робота з текстом: - виразне читання художніх текстів з дотриманням орфоепічних норм; - осмислення змісту прочитаного; - визначення теми, мікротеми, основної думки тексту; - формулювання уточнювальних запитань для кращого розуміння та сприйняття; - розпізнавання та аналіз фонетичних виражальних засобів у художніх текстах, визначення художньо-естетичної цінності їх. Письмова взаємодія:

- спостерігає за фонетичними явищами в мовленні, зокрема й на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]; - застосовує знання правил орфографії й орфоепії для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1].	Особливості української графіки (відповідність звуків і графічних знаків, <i>звук [ɾ] і буква ґе</i>). Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї</i> та <i>щ</i>. Правила вживання апострофа. Наголос в українській мові. Склад. Перенос слів. Милозвучність української мови. Правила милозвучності (чергування <i>у – в, і – й, з – із – зі</i>). Спрощення в групах приголосних. Види помилок: орфоепічна, орфографічна, графічна. Словники. Орфоепічний словник. Словник наголосів. Орфографічний словник. Текст Різновиди текстів. Мета читання. Тема, мікротеми, основна думка. Проблеми в тексті. Гіпертекст у медіатексті. Літературний твір Роди й жанри літератури. Зміст і форма літературного твору. Емоційний стан читача. Павло Тичина «Гаї шумлять...». Павло Тичина «Не бував ти у наших краях». Максим Рильський «Дощ».	- створення текстів на основі прочитаних творів про рідну природу за визначеною темою, дотримуючись норм української мови. - виконання тестових завдань із мовної теми. Дослідження мовлення: - дослідницькі завдання для спостереження за мовними одиницями та мовними явищами (зокрема художнього тексту, медіатексту). - аналіз художніх текстів для виявлення засобів милозвучності.
--	--	--

	Додаткове читання (за вибором): Євген Гуцало «Журавлі високі пролітають...». Максим Рильський «Дощ» («Благодатний, довгожданий «Перед грозою», «Осінь-маляр із палітрою пишною...», «Люби природу не як символ...»).	
Модуль 4. Світ дитинства. У пошуках пригод		
- Вирізняє синтаксичні одиниці у своєму та чужому мовленні, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1]; - порівнює та зіставляє синтаксичні одиниці за визначеними ознаками [6 МОВ 4.1.1-2]; - використовує різноманітні синтаксичні конструкції в різних повідомленнях у спеціальних (захищених) цифрових сервісах і соцмережах [6 МОВ 3.2.1-1]; - відтворює зміст почутого тексту з увагою до конкретних синтаксичних одиниць [6 УМД 1.2.1]; - визначає мету повідомлення простим реченням [6 УМД 1.4.4]; - висловлює власні почуття і враження щодо зображених у тексті людей, подій, ситуацій, ставлення до них [6 МОВ 2.3.2]; - характеризує емоційний стан літературного персонажа, його поведінки, вчинків засобами простого й складного речень, виявляючи толерантність [6 МОВ 2.3.1-1]; - аргументує власну оцінку прочитаного тексту (художнього тексту, медіатексту тощо)	Тема: Відомості з синтаксису й пунктуації Комунікація. Своє і чуже мовлення. Цифрові сервіси й соцмережі. Мета повідомлення. Відтворення змісту почутого / прочитаного. Висловлення власних почуттів і вражень щодо почутого / прочитаного. Характеристика емоційного стану героїв художнього твору, аналіз їхніх вчинків. Аргументація власної оцінки прочитаного художнього твору. Інформація. Інформація текстова, графічна. Явна й прихована інформація. Факти й судження. Прийоми перевірки інформації. Маніпуляція і пропаганда	Усна взаємодія: - застосування прийомів активного слухання; - визначення головних і другорядних членів речення; - формулювання теми й мікротем тексту; - складання плану; - переказ (стислий / вибіркового) прочитаного / почутого; - доповнення тексту за поданим початком; - інтонування розділових знаків в усному мовленні; - відтворення ситуацій за допомогою речень із прямою мовою; - використання засобів передачі чужої мови; - участь у діалогах / полілогах; - аргументування власної оцінки прочитаного тексту за допомогою складних речень; - використання невербальних засобів

за допомогою складного речення [6 МОВ 2.4.2-3]; - описує власні літературні вподобання засобами речень з однорідними членами [6 МОВ 2.5.1-2]; - перефразовує репліки в діалозі відповідно до поставленого завдання [6 МОВ 1.2.1-3].	Мовні засоби. Повторення вивченого в 1-4 класах. Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення). Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні). Пунктуаційна помилка. Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина. Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками а, але, і). Кома між однорідними членами. Складне речення. Кома між частинами складного речення, з'єднаними безсполучниковим і сполучниковим зв'язком. Пряма мова. Діалог. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою. Тире при діалозі. Текст Одиничні цілісні й змішані тексти. Текст художнього / публіцистичного стилю. Тема, мікротема, ідея тексту. Медіатекст.	спілкування під час декламування текстів / виголошення виступу; - характеристика персонажів художнього твору. Робота з текстом: - читання (оглядове / вибіркове) інформаційних, художніх та медіатекстів; - читання фрагментарних та перерваних текстів; - відповіді на запитання за змістом прочитаного; - складання запитань до прочитаного тексту; - аналіз сюжету прочитаного художнього твору; - виокремлення маніпулятивної інформації; - обговорення прочитаних художніх творів; - визначення емоційного стану літературного персонажа, його поведінки, вчинків засобами простого й складного речень; - обґрунтування достовірності інформації; - аналіз джерел інформації; - створення візуальної карти сюжету (ключові події, характеристика персонажів та їхні вчинки). Письмова взаємодія: - розстановка в тексті пропущених
---	--	--

	Літературний твір Світ очима дитини. Зміна людського характеру під впливом обставин. Проблема добра і зла, морального вибору людини. Жанри епічних творів. Особливості пригодницької прози. Паспорт художнього твору. Іван Нечуй-Левицький. «Вітрогон». Оксана Сайко. «Гаманець». Зірка Мензатюк. «Тасмниця козацької шаблі». Всеволод Нестайко. «Чарівні окуляри». Додаткове читання (за вибором): Іван Франко «Малий Мирон». Григор Тютюнник «Дивак». Михайло Слабошпицький «Війві». Олесь Ільченко «Загадкові світи старої обсерваторії». Ксенія Ковальська «Канікули прибульців із Саллатти».	розділових знаків; - виконання тестових завдань; - написання літературних диктантів; - створення власних текстів; - оформлення речень із прямою мовою; - виправлення пунктуаційних помилок у тексті; - створення письмової відповіді, яка протидіятиме маніпуляції; - трансформувannya текстової інформації в графічну й навпаки; - створення паспорта художнього твору; - виписування цитат з художнього тексту з метою характеристики героя твору; - написання творів-роздумів. Дослідження мовлення: - спостереження й аналіз мовних явищ; - редагування речень; - визначення видів речень; - синтаксичний розбір речення; - конструювання речень; - пошук інформації за запитом; - перетворення прямої мови на непряму за допомогою складнопідрядних речень; - аналіз художніх творів; - порівняльна характеристика прочитаних пригодницьких творів.
--	--	--

Повторення в кінці року		
6 клас		
Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Пропоновані види навчальної діяльності
Модуль 1. Україно, земле моя!		
- Використовує словотвірні засоби для передання власних емоцій, створення комфортної атмосфери [6 МОВ 1.8.3- 1]; - знаходить у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) відому і нову інформацію [6 МОВ 2.2.2-1]; - записує власні міркування з використанням виучуваного мовного явища [6 МОВ 3.1.1-1]; - добирає потрібні мовні засоби, дотримуючись основних мовних норм, ураховуючи роль значущих частин слова [6 МОВ 3.1.4]; - складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними нормами [6 МОВ 3.1.4- 1]; - спостерігає за значущими частинами слова в мовленні, зокрема й на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]; - виявляє власні мовні вподобання в доборі мовних засобів [6 МОВ 4.2.1]; - уважно слухає громадянську лірику; коротку інформацію про її авторів [6 МОВ 1.1.1-1];	Тема: Будова слова. Словотвір. Орфографія Комунікація Повторення вивченого в 5 класі. Комунікативна взаємодія. Жанрові форми мовлення. Важливі й другорядні деталі повідомлення. Міжособистісне, групове спілкування. Форми презентації. Інформація Повторення вивченого в 5 класі. Джерело інформації. Достовірність, новизна, актуальність і несутеречливість інформації. Факти й судження. Мовні засоби Повторення вивченого раніше про будову слова. Основа (корінь, суфікс, префікс) і закінчення — значущі частини слова (поглиблення вивченого).	Усна взаємодія: - застосування прийомів активного слухання; - аргументування власної думки; - визначення ситуацій, що потребують застосування вивченого матеріалу; - моделювання комунікативних ситуацій; - створення висловлень на визначену тематику; - пояснення ролі закінчень для творення форм слова; - обговорення читацьких уподобань і вражень; - визначення мотивів, символічного змісту, порушених проблем у творах громадянської лірики; - розповідь про власний емоційний стан під час сприймання поезії; - виразне читання громадянської лірики. Робота з текстом:

- вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу [6 МОВ 1.1.2-1]; - розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії; [6 МОВ 1.8.1-1]; - читає виразно громадянську лірику, зокрема напам'ять; [6 МОВ 2.1.1-1]; - характеризує порушені у творах проблеми; [6 МОВ 2.2.1-1]; - формулює мотиви поезії, розкриває її символічний зміст; [6 МОВ 2.2.3-1]; - характеризує образ ліричного героя поезії, [6 МОВ 2.3.1-1]; - аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати із творів [6 МОВ 2.4.2-3]; - формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу громадянської лірики; [6 МОВ 2.2.7-1]; - створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (відеоролик тощо) [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]; - збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.[6 МОВ 4.2.4].	Написання префіксів <i>з-, зі-, с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-</i>. Правила написання букв <i>е, и, і</i> в суфіксах <i>-ечок-, -ечк-, -ичок-, -ичк-, -інн-(я), -ення-(я), -инн-(я), -ив-(о), -ев-(о)</i>. Букви <i>е, о, и</i> в прикметникових суфіксах <i>-ев- (-єв-), -ов-, -ин-, -ін-, -ичн-</i>. Основні способи словотворення: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ (або слів), абрєвіатури. Незмінні й змінні слова (оглядово). Складні слова. Написання слів з пів. Зміни приголосних під час творення слів: - іменників із суфіксом <i>-ин-(а)</i> від прикметників на <i>-ський, -цький, -зький</i>; - іменників із суфіксами <i>-ств-(о), -зств-(о), -цтв-(о)</i>; - прикметників із суфіксами <i>-ськ-, -цьк-, -зьк-</i>. Текст Мета читання. Тема, мікротеми, основна думка. Проблеми в тексті. Гіпертекст у медіатексті. Літературний твір Художні твори українських авторів. Актуальна національна та загальнолюдська проблематика творів.	- пошук у текстах форм одного слова й спільнокореневих слів; добір спільнокореневих слів; виконання вправ і завдань, що передбачають розбір слів за будовою; - створення інфографіки на основі ознайомлення з інформацією про авторів літературних творів, - пошук у тексті форм одного слова й спільнокореневих слів; - виявлення й аналіз у текстах помилок, спричинених недоцільним уживанням спільнокореневих слів або форм слова; - підготовка творчих робіт за мотивами вивченої поезії. Письмова взаємодія: - підготовка власних висловлень згідно з усталеними орфографічними нормами тощо; - написання есе / мініроздуму за мотивами громадянської лірики, у якому аргументовано власну оцінку художнього твору, наведено цитати; - характеристика образу ліричного героя та інших образів у поезії; - створення власних медійних продуктів (наприклад, відеороликів, аудіозаписів читання віршів) за мотивами вивчених літературних творів.
--	--	--

	Літературний твір в історико-культурному контексті. Емоційний стан читача. Павло Чубинський «Ще не вмерла України...». Микола Вороний. «Євшан-зілля» (скорочено). Додаткове читання (за вибором): Т. Шевченко «І досі сниться: під горою», «Іван Підкова». І. Франко «Розвивайся ти, високий дубе». Костянтина Малицька «Чом, чом, земле моя».	Дослідження мовлення: - пояснення й застосування правил написання значущих частин слова; - визначення спільного лексичного значення спільнокореневих слів, що належать до різних частин мови; - розмежування спільнокореневих слів і форм одного слова; - визначення змінних і незмінних частин мови, складних слів; - пояснення функцій значущих частин слова: префіксів (творення слів, синонімів, антонімів), суфіксів (творення нових слів, надання словам емоційного забарвлення); - редагування речень, текстів; - аналіз та застосування в мовленні засобів художньої виразності, використаних у вивчених літературних творах.
МОРФОЛОГІЯ		
Модуль 2. Велика мандрівка частинами мови: пізнаємо світ і себе		
- Залучає лексичне багатство мови для ефективної комунікації зі співрозмовниками [6 МОВ 1.7.1-1]; - доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації [6 МОВ	Тема: Морфологія Комунікація Життєвий досвід як основа для спілкування в типових ситуаціях. Прийоми забезпечення ефективної	Усна взаємодія: - визначення функцій самостійних і службових частин мови на прикладах із повсякденного життя;

1.6.1-1]; - реагує на почуте, уточнює важливі деталі [6 MOV 1.1.2]; - добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування [6 MOV 1.7.1-2]; - обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення [6 MOV 3.3.3]; - створює невеликі типові повідомлення на спеціальних цифрових сервісах і в соціальних мережах, використовуючи самостійні та службові частини мови [6 MOV 3.2.1-1]; - створює та самостійно презентує в простий спосіб тексти визначеної тематики, комунікативно доречно використовуючи самостійні частини мови [6 MOV 3.1.2]; - збагачує власне мовлення, використовуючи різні джерела [6 MOV 4.2.4]; - вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу [6 MOV 1.1.2-1]; - уважно слухає пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про авторів; навчальний матеріал про різновиди пригодницько-фантастичних творів та їх художні особливості [6 MOV 1.1.1-1]; - вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення [6 MOV 1.1.2-1]; - стисло переказує зміст пригодницько-фантастичних творів [6 MOV 1.2.1-1]; - характеризує порушені у творах проблеми [6 MOV 2.2.1-1];	комунікації. Стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування. Цифрове середовище. Інформація Інформація текстова, графічна, числова. Правдивість, новизна, актуальність і несуперечливість інформації. Виразальні засоби. Невербальні засоби. Аргументація. Явна і прихована інформація. Факти й судження. Мовні засоби Повторення вивченого про самостійні частини мови в початкових класах. Загальна характеристика частин мови. Службові частини мови. Вигук. Текст Стилі й жанри опрацьовуваних творів. Структура тексту. Тема й ідея твору. Проблеми в тексті. Підтекст. Естетична цінність літературного твору. Читацький досвід. Емоційний стан читача (почуття, враження). Літературний твір Художні твори українських авторів.	- відповідь на запитання за змістом прослуханого навчального матеріалу про авторів та їхні твори; - переказ (стислий) змісту художніх творів; - визначення та обговорення проблем, порушених у творах; - інсценування фрагментів / інтерв'ю з персонажами художніх творів. Робота з текстом: - виявлення жанрово-стильової належності текстів; - визначення теми, ідеї твору, порушених у тексті проблем; - аналіз структури тексту; - виявлення прямої та прихованої інформації; - розпізнавання самостійних і службових частин мови в текстах; - написання мінітекстів певної тематики; - складання листів / дописів від імені учня / учениці або іншого персонажа до героя прочитаного твору; - добір аргументів з опорою на читацький досвід для висловлення ставлення до проблеми; - створення візуальної карти сюжету (ключові події, характеристика персонажів та їхні вчинки); - створення за мотивами прочитаного власного медійного
---	---	---

- формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів [6 МОВ 2.2.3-1]; - характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки [6 МОВ 2.3.1-1]; - висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними пригодницько-фантастичними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо [6 МОВ 2.3.2-1]; - формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів [6 МОВ 2.2.7-1]; - створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1].	Індивідуальний стиль митця. Сюжет і композиція. Повість як жанр літератури (поглиблення поняття), жанрові форми повісті, пригодницька науково-фантастична повість. Драма як рід літератури, фантастична драма-казка. Леся Воронина. «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9» (скорочено). Неда Неждана. «Зоряна мандрівка». Додаткове читання (за вибором): Олесь Ільченко «Таємниця старої обсерваторії» (уривки). Володимир Аренєв «Сапієнси» (уривки).	продукту (мультфільм, відеоролик тощо) та/або письмових творчих робіт різних жанрів (наприклад, комікс, сценарій, фанфік). Письмова взаємодія: - складання невеликих повідомлень для цифрових сервісів або соціальних мереж, виокремлення в них самостійних та службових частин мови; - створення коротких типових повідомлень (наприклад, анонс прочитаного твору, запитання до автора, думка про персонажа) на спеціальних цифрових сервісах і в соціальних мережах. Дослідження мовлення: - порівняння функцій самостійних і службових частин мови в мовленні; - використання словників (тлумачний, синонімів) для збагачення лексичного багатства мови; - стилістичний експеримент; - дослідження етимології слів, що стосуються пригод, фантастики, а також слів, що часто трапляються у вивчених творах; - аналіз виражальних засобів у художніх творах.
---	--	---

Модуль 3. Ім'я як першослово міфу

- Вирізняє окремі ознаки іменників, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1];
- порівнює та зіставляє іменники за визначеними ознаками [6 МОВ 4.1.1-2];
- спостерігає та виявляє окремі групи іменників у власному мовленні та в літературних творах [6 МОВ 4.1.2];
- використовує знання про іменник для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1];
- виявляє власні мовні вподобання під час добору іменників [6 МОВ 4.2.1];
- виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних правил [6 МОВ 3.3.1];
- творчо використовує іменники як творчий засіб, обґрунтовуючи власний вибір [6 МОВ 4.2.1-1];
- критично ставиться до власної мовленнєвої діяльності, обирає доцільні способи вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 3.3.3];
- збагачує власне мовлення іменниками, використовуючи різні джерела [6 МОВ 4.2.4];
- уважно слухає інформацію про міф як найдавнішу форму світогляду, відомості про письменників та образи прадавньої міфології в їх творчості [6 МОВ 1.1.1-1];
- вичерпно відповідає на запитання за змістом нового навчального матеріалу [6 МОВ

Тема: Іменник

Комунікація

Стереотипи як узагальнення типових практик і як джерело страхів.
Мовні маркери стереотипів.
Національні та соціально-рольові стереотипи.

Інформація

Життєвий досвід.
Джерело інформації.
Інформація текстова, графічна, числова тощо.
Критерії добору і способи пошуку інформації.

Мовні засоби

Повторення вивчених у 1-4 класах відомостей про іменник.
Іменник як самостійна частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Номінативна функція іменника в мовленні.
Рід іменників. Іменники спільного роду.
Число іменників. Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини.
Відмінки іменників. Уживання форм кличного відмінка.

Усна взаємодія:

- пошук у почутому відповідей на поставлені запитання;
- дискусія про роль стереотипів у суспільстві, їхній вплив на комунікацію;
- рольові ігри;
- сприймання інформації про міф як найдавнішу форму світогляду, відомості про письменників та образи прадавньої міфології в їхній творчості;
- відповіді на запитання за змістом прослуханого/прочитаного матеріалу про міфи та персонажів;
- характеристика міфічних персонажів з елементами опису;
- обговорення проблеми, порушених у міфах;
- інтерв'ю;
- підготовка усних презентацій про міфи.

Письмова взаємодія:

- виконання вправ на визначення роду, числа та відмінка іменників;
- складання речень і текстів із використанням іменників у різних відмінкових формах;
- написання есе;

1.1.2-1]; - читає виразно тексти міфів [6 МОВ 1.1.1-1]; - характеризує порушені в міфах проблеми [6 МОВ 2.2.1-1]; - формулює тему та основну думку текстів міфів [6 МОВ 2.2.3-1]; - визначає символіку міфів прадавньої України [6 МОВ 2.2.4-1]; - характеризує міфічних персонажів, їх поведінку та вчинки [6 МОВ 2.3.1-1]; - формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого матеріалу [6 МОВ 2.2.7-1]; - створює за мотивами прочитаних міфів письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1].	Поділ іменників на відміни й групи. Відмінювання та правопис іменників I відміни. Відмінювання та написання іменників II відміни. Відмінювання та правопис іменників III-IV відмін. Незмінювані іменники. Рід незмінюваних іменників. Відмінювання іменників, що мають форму лише множини. Абревіатури та складноскорочені слова. Відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові. Текст Структура тексту. Зміст прочитаного. Тема, мікротема. Ідея. Проблеми в тексті. Підтекст. Культурно-історичний контекст. Літературний твір Міфи як найдавніша форма світогляду людини. Види міфів. Побудова та символіка космогонічних міфів. Відкритість творів літератури до інтерпретації. Праукраїнський міф «Сокіл-Род» (за С. Плачиндою). Дара Корній «Польовик» (із книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи	- групування іменників за родами, числами, відмінками; - створення інтелект-карт; - складання звернень до однокласників / однокласниць, учителів, казкових персонажів із використанням кличного відмінка іменників; - складання опису улюбленого міфічного персонажа; - створення міфів / колядок і щедрівок за аналогією до прочитаних; - підготовка сценаріїв для мультфільму або відеоролика за мотивами прочитаних міфів із написанням діалогів та описів; - складання речень з абревіатурами та складноскороченими словами; - вправи на розшифровку абревіатур, пов'язаних з українською культурою чи освітою. Робота з текстом: - аналіз мовностильових особливостей текстів; - читання вголос текстів міфів із дотриманням інтонації, логічних наголосів, пауз; - обговорення змісту міфів, виявлення головних подій, конфліктів; - творчий переказ міфів;
--	---	---

	природи»). Відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців. Календарно-обрядові пісні. Українські колядки й щедрівки. Особливості жанру. «Нова радість стала» (давні й сучасні варіанти), «Щедрик, щедрик, щедрівочка...». Додаткове читання (за вибором): С. Плачинда «Міфи і легенди Давньої України».	- аналіз форми художнього твору; - слухання музичних варіантів (інтерпретацій) календарно-обрядових пісень. Дослідження мовлення: - розмежування й обґрунтування іменників з абстрактним і конкретним значенням; - дослідження сфер застосування правил написання великої букви у власних назвах; - обґрунтування життєвого значення правил написання іменників; - дослідження особливостей уживання іменників у текстах різної жанрово-стильової належності; - пояснення особливостей написання іменникових закінчень; - редагування словосполучень, речень і текстів; - визначення синтаксичної ролі іменників; - групування іменників за вказаною ознакою; - укладання словничка цікавих слів (запис цікавих нових іменників); - виконання проєктів, наприклад: «Світ крізь іменник», «Іменникова мозаїка дозвілля», «Хто стоїть за загальними назвами» тощо.
--	---	--

Модуль 4. Вибір особистості

- Бере участь в онлайн-дискусіях, розпізнає розбіжності в думках і толерантно обстоює власну позицію, дотримуючись базових норм етикету [6 МОВ 3.2.2];
- дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування [6 УМД 3.2.2-4];
- вирізняє окремі ознаки прикметників, пояснює їхню суть [6 МОВ 4.1.2-1];
- спостерігає та виявляє окремі групи прикметників у власному мовленні та в літературних творах [6 МОВ 4.1.2];
- використовує знання про прикметник для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1];
- виявляє власні мовні вподобання під час добору прикметників [6 МОВ 4.2.1];
- збагачує власне мовлення прикметниками як засобами художньої виразності [6 МОВ 1.7.2];
- характеризує основні особливості мовного оформлення текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), що належать до різних стилів і жанрів [6 МОВ 2.2.6];
- уважно слухає художній твір про дитинство видатних українців; коротку інформацію про авторку [6 МОВ 1.1.1-1];
- стисло переказує зміст художнього твору [6 МОВ 1.2.1-1];
- характеризує порушені у творі проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального

Тема: Прикметник

Комунікація

Засоби масового спілкування.
Вплив на аудиторію в цифровому середовищі.
Подолання комунікативних бар'єрів.
Ризики віртуального спілкування.
Протидія й запобігання дискримінації, цькуванню.
Безпечна поведінка в цифровому просторі.
Особливості онлайн-взаємодії.

Інформація

Джерело інформації.
Інформація текстова, графічна, числова тощо.
Новизна, актуальність і несуперечливість інформації.

Мовні засоби

Повторення вивченого про прикметник у 1-4 класах: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні.
Прикметники твердої й м'якої груп.
Узгодження прикметників у сполученні з іменниками за родами та числами.

Усна взаємодія:

- застосування прийомів активного слухання;
- моделювання комунікативних ситуацій, що потребують застосування певних мовних одиниць;
- моделювання типових ситуацій онлайн-спілкування (форуми, чати) з дотриманням норм етикету та безпечної поведінки в цифровому просторі;
- аналіз порушених у творі проблем (становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору).

Робота з текстом:

- розрізнення прикметників у художніх текстах, їх аналіз за значенням та формою;
- визначення впливу прикметників на загальний стиль та емоційне забарвлення тексту;
- трансформування речень шляхом додавання або заміни прикметників;
- аналіз порушених у творі проблем;
- створення ментальної карти «Формула твору»;

вибору [6 МОВ 2.2.1-1]; - формулює тему та основну думку твору [6 МОВ 2.2.3-1]; - характеризує емоційний стан персонажів твору, їхню поведінку та вчинки [6 МОВ 2.3.1-1]; - висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо [6 МОВ 2.3.2-1]; - створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1].	Ступені порівняння прикметників. Творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників. Перехід прикметників в іменники. Текст Підтекст. Культурно-історичний контекст. Особистий і суспільний досвід. Мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду). Літературний твір Розповідь. Опис. Оповідання. Роман. Епос. Зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи). Художні засоби виразності (епітети). Вплив мистецтва на формування особистості. Марина Павленко. «Янголи для Павлуса Тичини», «Небезпечні польоти Василька Симоненка» (Із книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко). Ірина Жиленко. «Підкова». Автобіографізм поезії. Мрії ліричної героїні про здійснення бажань.	- аналіз мовного оформлення художнього тексту, порівняння з медіатекстами. Письмова взаємодія: - написання короткого листа-відгуку на художній твір; - написання есе або твору-мініатюри, використовуючи прикметники для передачі деталей, емоцій та прагнень; - створення власного медійного продукту (короткий відеоролик, презентація, комікс) із теми «Мій герой» або «Шлях до мрії»; - створення пам'ятки або інфографіки «Правила безпечного онлайн-спілкування». Дослідження мовлення: - розпізнавання прикметників за смисловими та граматичними ознаками; - визначення в прикметниках значущих частин слова; - визначення синтаксичної ролі прикметників; - розрізнення / групування якісних, відносних, присвійних прикметників; - творення ступенів порівняння якісних прикметників; - пояснення особливостей написання прикметникових суфіксів та закінчень;
---	--	--

	Додаткове читання (за вибором): Оксана Іваненко «Тарасові шляхи» (Розділ «Чорний шлях»). Євген Білоусов «Лесина пісня».	- використання словників, у тому числі в цифровому середовищі; - аналіз прикметників-епітетів у художніх текстах.
Модуль 5. Математика див		
- Визначає окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації [6 МОВ 1.5.2]; - виокремлює та розрізняє числівники за різними ознаками [6 МОВ 4.1.1-1]; - добирає потрібні числівники для створення власних текстів, дотримується мовних норм [6 МОВ 3.1.4]; - виявляє і виправляє помилки, допущені в тексті, з урахуванням засвоєних мовних норм [6 МОВ 3.3.1]; - спостерігає за числівниками в мовленні, зокрема на прикладі літературних творів [6 МОВ 4.1.2]; - переказує зміст тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) у різний спосіб відповідно до завдання [6 МОВ 2.6.1-1]; - висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом і сферою інтересів [6 УМД 3.2.1-2]; - уважно слухає гумористичний художній твір; коротку інформацію про автора [6 МОВ 1.1.1-1]; - вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення [6 МОВ 1.1.2-1]; - читає виразно художній твір [6 МОВ 2.1.1-1];	Тема: Числівник Комунікація Підготовка до доповіді перед аудиторією. Зворотний зв'язок. Власна позиція. Публічний виступ із використанням цифрових засобів. Ефективна комунікація в цифровому середовищі. Інформація Види аргументації (авторитет, факт). Надійність і ненадійність джерел інформації. Критерії добору й способи пошуку інформації. Явна і прихована інформація. Факти та судження. Маніпуляція і пропаганда. Мовні засоби Повторення вивченого в 3-4 класах: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль числівників. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) і порядкові.	Усна взаємодія: - використання числівників для позначення кількості, порядку, дат, часу в діалогах та усних розповідях; - підготовка статистичної інформації або стислих повідомлень, що містять числівники; - обговорення ситуацій із повсякденного життя, що стосуються комунікації (успішної та неуспішної); - визначення чинників, що сприяють або перешкоджають порозумінню (інтонація, міміка, використання відповідної лексики, перешкоди в цифровому просторі); - інтерв'ю «Мій улюблений герой»: запитання до уявного інтерв'ю з персонажем одного з прочитаних творів щодо його емоційного стану, вчинків, життєвого досвіду; - обговорення змісту почутого / прочитаного; - характеристика проблем, порушених у творі, емоційного стану персонажів.

- характеризує порушені у творі проблеми [6 МОВ 2.2.1-1]; - формулює тему та основну думку твору [6 МОВ 2.2.3-1]; - характеризує емоційний стан персонажів твору, їхню поведінку та вчинки [6 МОВ 2.3.1-1]; - проводить паралелі між образами та ситуаціями, зображеними в гумористичному творі, та власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм [6 МОВ 2.3.1-2]; - висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним твором [6 МОВ 2.3.2-1]; - створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1].	Правопис числівників простих, складних і складених. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис неозначених числівників. Узгодження числівників з іменниками. Правильне вживання числівників на позначення дат і часу. Написання складених числівників. Текст Різновиди текстів (одиночні та множинні, цілісні, перервані та змішані). Структура тексту. Фрагментарні тексти. Зміст і форма літературного твору. Тема. Мікротема. Літературний твір Художня деталь. Індивідуальний стиль письменника. Гумористичні твори. Риси гумору. Жанри гумористичних творів. Гумористична повість. Іван Андрусяк «8 днів із життя Бурундука» (скорочено). Морально-етична проблематика твору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви в сучасному сюжеті. Сюжетні лінії. Естетична цінність літературного твору.	Робота з текстом: - розрізнення числівників у текстах, класифікація їх за значенням та будовою; - створення речень або абзаців на основі прочитаного тексту з використанням числівників; - створення медійного продукту (мультфільм, відеоролик, подкаст, презентація) або письмових творчих робіт різних жанрів за мотивами прочитаного твору; - створення візуального цитатного колажу з використанням числівників та ілюстрації до прочитаних творів. Письмова взаємодія: - відмінювання числівників; - складання речень із числівниками на позначення дат і часу; - складання текстів із числівниками для передачі точної інформації; - формулювання «золотих правил» кібербезпеки в пам'ятках; - складання розповідей, в основі яких події з життя героїв прочитаних творів, з активним використанням числівників; - складання текстів різної жанрово-стильової належності; - вправи на виявлення та виправлення помилок у вживанні та написанні числівників, а також
--	--	---

	Додаткове читання (за вибором): Всеволод Нестайко «Дивовижні події в шостому «Б» (фрагмент). Всеволод Нестайко «Тореадори з Васюківки». Ярослав Стельмах «Митькозавр із Юрківки, або Химера лісового озера».	помилки, пов'язаних із комунікативними нормами. Дослідження мовлення: - дослідження особливостей узгодження числівників з іменниками в різних контекстах; - редагування речень, текстів; - спостереження за контекстом використання числівників, роллю у формуванні сюжету та характеристики персонажів; - виконання трансформаційних вправ з числівниками: зміна роду, числа, відмінка, узгодження з різними іменниками; - аналіз мовних норм, що регулюють вживання числівників, на прикладі речень із літературних творів.
Модуль 6. Відлуння особистого та безмежного		
- Застосовує знання на практиці; дотримується орфографічних норм у процесі вибору мовленнєвих засобів [6 МОВ 1.7.1-3]; - застосовує знання правил орфографії для вдосконалення власного мовлення [6 МОВ 4.1.1]; - спостерігає за етикетними функціями займенника в чужому мовленні й тексті літературного твору [6 МОВ 4.2.1]; - добирає потрібні займенники, дотримується основних мовних норм [6 МОВ 3.1.4];	Тема: Займенник Комунікація Різновиди дискусії. Власна позиція. Ефективна комунікація. Атмосфера спілкування. Етика спілкування. Стиль і стратегії спілкування. Інформація Інформація текстова, графічна, числова	Усна взаємодія: - використання займенників у розмові для уникнення тавтології та уточнення особи, предмета; - участь у рольових іграх, використання різних розрядів займенників у діалогах; - перефразування репліки в діалозі, замінюючи іменники займенниками; - опис емоційного стану після прослуховування ліричних творів;

- перефразовує репліки в діалозі [6 МОВ 1.2.1-3]; - уважно слухає ліричні твори; коротку інформацію про авторів; навчальний матеріал [6 МОВ 1.1.1-1]; - вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу [6 МОВ 1.1.2-1]; - розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії [6 МОВ 1.8.1-1]; - читає виразно поезію, зокрема напам'ять [6 МОВ 2.1.1-1]; - формулює мотиви ліричних творів [6 МОВ 2.2.3-1]; - характеризує образ ліричного героя творів [6 МОВ 2.3.1-1]; - аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати [6 МОВ 2.4.2-3]; - формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів [6 МОВ 2.2.7-1]; - створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (відеоролик тощо) [6 МОВ 2.7.2-1], [6 МОВ 3.1.2-1]; - збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивчених ліричних творів [6 МОВ 4.2.4].	тощо. Новизна, актуальність інформації. Прийоми збирання тематичної інформації. Факти й судження. Мовні засоби Повторення вивченого в 3-4 класах: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль займенників. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні; питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені (<i>ознайомлення</i>). Етикетні функції займенників <i>ти і Ви / ви</i>. Відмінювання займенників усіх розрядів. Приставний н у формах особових і вказівних займенників. Написання разом і з дефісом неозначених займенників. Правопис заперечних займенників. Написання займенників із прийменниками. Текст Читацький досвід (уподобання й вірцева художня література; національне та загальнолюдське). Створення текстів різних видів і жанрів. Тема й ідея твору. Зміст і форма літературного твору. Емоційний стан читача (почуття, враження).	- виразне читання поезій, зокрема напам'ять. Робота з текстом: - визначення займенників у текстах, їх функції; - заміна іменників в тексті на відповідні займенники; - формулювання основних мотивів вивчених ліричних творів, обґрунтовуючи свої думки цитатами, що містять займенники; - характеристика образу ліричного героя творів, використовуючи цитати з тексту та звертаючи увагу на те, як займенники допомагають розкрити його внутрішній світ; - виконання вправ із вилученням / вставленням займенників; - формулювання висновків відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів. Письмова взаємодія: - відмінювання займенників різних розрядів; - виконання вправ, що передбачають застосування правил написання неозначених і заперечних займенників; - складання речень із займенниками та прийменниками; - написання есе або відгуків про вивчені ліричні твори з
---	--	---

	Літературний твір Поетика художнього твору. Образ у художньому творі. Ліричний герой/лірична героїня. Рима. Ритм. Пейзажна лірика. Засоби художньої виразності (тропи: епітет, метафора, персоніфікація, порівняння, гіпербола; фігури: риторичне питання, риторичне звертання, повтор). Леся Українка «Тиша морська». Микола Вінграновський «Даленіє вечір в бабиному літі...», «Димить стерня над синіми ярами», «Вже неминуче буде сніг» (один вірш за вибором). Додаткове читання (за вибором): М. Рильський «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою пишною...». Ліна Костенко «Осінній день, осінній день, осінній...», «Дощ полив». Оксана Радушинська «Як дивно пахне перший сніг», «Гупають яблука – трави толочать».	аргументуванням власної оцінки; - створення власного медійного продукту за мотивами вивченої поезії. Дослідження мовлення: - аналіз етикетних функцій займенників у зразках мовлення та адаптованих літературних творах; - визначення розрядів, синтаксичної ролі займенників; - аналіз використання займенників «Ви» і «ти» в розмовному мовленні і текстах літературних творів; - аналіз займенників, використаних у поезіях для створення образів, передачі емоцій та формування смислу; - пошук у вивчених ліричних творах прикладів художньої виразності (епітети, порівняння, метафори) та використання їх у власному мовленні.
Повторення в кінці року		

7-9 класи

7 клас		
Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Пропоновані види навчальної діяльності
МОРФОЛОГІЯ		
Модуль 1. Дія в українській пісні		
- Свідомо слухає навчальну інформацію про художні твори історичної тематики та про їх авторів [9 МОВ 1.1.1]; - бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети та ситуації спілкування [9 МОВ 1.1.2]; - відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1]; - знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 МОВ 1.3.1-1]; - розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди [9 МОВ 1.4.4-2]; - співвідносить зміст патріотичних пісень літературного походження з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією їх автора [9 МОВ 2.1.3-1];	Тема: Дієслово Комунікація Комунікативна взаємодія. Ситуація спілкування. Усна й письмова комунікація. Інформація Види інформації. Трансформування інформації. Протидія пропаганді та маніпуляції. Мовні засоби Повторення вивченого у 2-4 класах. Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: неозначена форма (інфінітив), особові форми, безособові форми на <i>-но, -то</i>. Неозначена форма (інфінітив) та особові форми. Види дієслова.	Усна взаємодія: - застосування прийомів активного слухання; - відповіді на запитання за змістом почутого повідомлення; - пошук потрібної інформації, відомої або нової, в одному чи кількох джерелах; - опис подій за допомогою дієслова в різних способах і часах; - розповідь про історичне минуле та козаків з акцентом на правильне використання дієслів у мовленні; - обговорення пісенної лірики, мотивів, символічного змісту; - створення діалогу на історичну тематику з використанням дієслів різних способів; - виконання комунікативних вправ із дієсловами «Мова в дії»;

- коментує та обґрунтовує актуальність порушених у сучасних патріотичних піснях літературного походження проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1]; - інтегрує інформацію, надану в різний спосіб (текстову, графічну, числову тощо) в межах одного або кількох текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), зокрема в гіпертекстах у цифровому середовищі [9 МОВ 2.2.5]; - формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу текстів патріотичних пісень літературного походження [9 МОВ 2.2.7-1]; - ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засвоєні норми [9 МОВ 3.3.1-1]; - розрізняє дієслова на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - аналізує окремі дієслова в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування й доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1];	Способи дієслів. Дійсний спосіб. Часи дієслів. Минулий час. Теперішній час. Особливості змінювання. Майбутній час. Проста й складена форми. Особливості змінювання. Дієвідмінювання. Наказовий спосіб. Особливості творення. Умовний спосіб. Особливості творення. Способи творення дієслів. «<i>Не</i>» з дієсловами (повторення). Уживання дієслів у мовленні. Текст Повторення вивченого в 5-6 класах. Пошук інформації, виконання завдань. Активне читання та переказ. Літературний твір Актуальна національна та загальнолюдська проблематика творів. Літературний твір в історико-культурному контексті. Народнопісенна лірика, види. Образи-символи. Пафос. Народні козацькі пісні. «Ой на горі та й жінці жнуть». «Ой у лузі червона калина...». Сучасні патріотичні пісні. Олег Псюк, Іван Клименко «Стефанія». Святослав Вакарчук. «Квіти мінних зон», «Місто Марії».	- інсценізування. Робота текстом: - виразне читання вголос пісенної лірики; - обговорення сюжету, визначення видів ліричних пісень; - виокремлення дієслів у текстах, визначення їх морфологічних ознак; - переказ прочитаних пісень зі зміною часових форм дієслів; - аналіз героїчних вчинків, що виражені дієсловами, їх значення в динаміці сюжетної лінії; - визначення актуальності мотивів народних козацьких, патріотичних пісень. Письмова взаємодія: - виконання вправ на утворення форм дієслів (інфінітив, особові форми, минулий, теперішній, майбутній час); - визначення виду, часу, способу та особи дієслів; - складання речень із дієсловами різних форм; - написання реклами з використанням дієслів (за мотивами прочитаних пісень); - коментування героїчного змісту народних козацьких пісень;
---	--	---

- використовує знання про дієслово для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - творчо використовує виражальні можливості дієслова, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1].	Додаткове читання (за вибором): Пісенні твори про боротьбу УПА за незалежність України. Олесь Бабій «Зродились ми великої години...».	- складання сучасного музичного переліку «Пісенна історія України»; - створення пам'ятки «Читай - розрізняй - усвідомлюй» з метою протидії пропаганді та маніпуляції; - виконання тестових завдань із мовної теми. Дослідження мовлення: - аналіз дієслів у художніх текстах / медіатекстах; - виявлення особливостей творення та вживання дієслів різних способів; - визначення дієвідміни дієслова; - редагування текстів; - стилістичний експеримент; - лінгвістичне мінідослідження «Як дієслово відтворює події?»; - проект.
--	---	---

Модуль 2. Особлива Дія в історії особливого народу

- Свідомо слухає навчальну інформацію про художні твори історичної тематики та про їх авторів [9 МОВ 1.1.1];
- бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети та ситуації спілкування [9 МОВ 1.1.2];
- формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4];
- відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті [9 МОВ 1.1.2-1];
- вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербального змісту повідомлення [9 МОВ 1.1.3-1];
- добирає різні способи і засоби візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію [9 МОВ 1.2.3-1];
- визначає тему, основну ідею, мотив, порушені в художніх творах проблеми [9 МОВ 1.4.1];
- визначає мету мовця й передбачає комунікативний намір співрозмовника [9

Тема: Дієприкметник

Комунікація

Комунікативні наміри.
Мовний етикет. Виразність мовлення.
Діалог. Дискусія.

Інформація

Опрацювання текстової інформації.
Вербальні та невербальні засоби інформації.

Мовні засоби

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях з дієприкметниковими зворотами.
Види дієприкметників: активні / пасивні дієприкметники: особливості творення, відмінювання, уживання. Способи заміни активних дієприкметників.

Текст

Культурно-історичний контекст.
Особистий і суспільний досвід.
Логічний наголос, інтонування.

Літературний твір

Рід і жанри літератури.

Усна взаємодія:

- відповіді на запитання за змістом прочитаного / почутого;
- обговорення змісту поетичного та прозового творів;
- опис подій із використанням дієприкметників і дієприкметникових зворотів;
- виконання завдань щодо особливостей уживання, творення активних і пасивних дієприкметників;
- складання діалогу з використанням дієприкметників;
- дискутування «Слово, що рухає історію» (за змістом поезії Тараса Шевченка «Розрита могила»).

Робота з текстом:

- виразне читання фрагментів творів;
- переказ прочитаного від імені поета-мандрівника;
- визначення жанру літератури, теми / мотиву в ліричному творі;
- розрізнення дієприкметників у поетичному творі, визначення

МОВ 1.4.4]; - комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 МОВ 1.6.1-2]; - доречно використовує цитати з художніх творів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]; - використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору [9 МОВ 1.7.2-1]; створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її [9 МОВ 2.6.2-1]; - фіксує в письмовій формі (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел, враховуючи адресата [9 МОВ 3.1.1]; - записує власне або чуже мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності [9 МОВ 3.1.1-1]; - складає та оформляє власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно	Художній образ і ліричний герой. Тема та мотив у творі. Художні засоби. Тарас Шевченко «Розрита могила». Додаткове читання (за вибором): Іван Франко «Захар Беркут» (скорочено).	морфологічних ознак, синтаксичної ролі; - переказ тексту з граматичною трансформацією дієприкметників за умови відповідності; - доповнення тексту дієприкметниками, дієприкметниковими зворотами для опису подій, зовнішності людей / явищ. Письмова взаємодія: - кладання речень з активними та пасивними дієприкметниками; - написання стислого повідомлення (прості ускладнені речення з дієприкметниковими зворотами); - написання есе «Лицарі в обличчях 2014-2025...»; - створення чату, блогу, сторінки в соцмережах про письменників / письменниць. Дослідження мовлення: - спостереження за вживанням дієприкметників у віршованих і прозових творах; - редагування речень і текстів; - створення грона для впорядкування інформації про
--	--	--

до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - розрізняє дієприкметники на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання дієприкметників [9 МОВ 4.1.2-1]; - використовує дієприкметники, обираючи з-поміж запропонованих варіантів, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - взаємодіє з іншими особами через власний продукт творчості (зокрема текст, постер, відеоролик тощо) [9 УМД 4.2.3-1].		дієприкметник і його морфологічні ознаки; - аналіз уживання дієприкметників та їхньої синтаксичної функції в адаптованих художніх і медіатекстах; - визначення структури зворотів у текстах різних жанрів; - аналіз стилістичної ролі дієприкметників та впливу дієприкметникових зворотів на виразність художніх творів; - визначення особливостей творення, уживання активних і пасивних дієприкметників у художніх творах.
---	--	---

Модуль 3. Діємо, загартовуючи характер і зберігаючи людяність

- Свідомо слухає патріотичну лірику, сучасну поезію про війну та навчальну інформацію про життєпис і творчість поетів/поетес [9 МОВ 1.1.1];

- обговорює актуальність патріотичної поезії про війну, зв'язок творів із творчістю митця/мисткині [9 МОВ 1.1.2-2];

- самостійно створює конспект навчального матеріалу, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати [9 МОВ 1.2.2-1];

- визначає тему, основну ідею, мотив, порушені в художніх творах проблеми [9 МОВ 1.4.1];

- виявляє важливі деталі художніх творів для ілюстрування власного розуміння почутого [9 МОВ 1.4.1-2];

- доречно використовує цитати з художніх творів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3];

- складає та оформляє власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4 -1];

Тема: Дієприслівник

Комунікація

Комунікативна мовленнєва ситуація.
Комунікативна взаємодія.
Емоційний стан співрозмовників.
Принципи етики спілкування.
Діалог. Дискусія.

Інформація

Джерело інформації.
Текстова, графічна інформація.
Факти та судження.

Мовні засоби

Дієприслівник як особлива форма дієслова.
Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
Дієприслівниковий зворот.
Розділові знаки в реченнях із дієприслівниковими зворотами та одиничними дієприслівниками.
Вид і час дієприслівників.
Творення дієприслівників недоконаного й доконаного видів.
«Не» з дієприслівниками (повторення).

Текст

Зміст прочитаного.
Фрагментарні тексти.

Усна взаємодія:

- обговорення актуальних проблем за змістом прочитаного;

- опис дії / події за допомогою дієприслівників;

- обговорення морфологічних ознак дієприслівника як особливої невідмінюваної форми дієслова, що поєднує в собі ознаки дієслова та прислівника;

- інтерв'ю з теми «Неповторність особистості: конфлікт із буденністю - виклик суспільству (використання цитат Анни / Яринки) / «Яскрава особистість у сірій буденності: конфлікт чи виклик сьогодення?» з дотриманням принципів етики спілкування;

- складання розповіді за прочитаними творами з активним використанням дієприслівників;

- складання діалогу за змістом повісті Оксани Радушинської з теми «Я не те, що ТИ бачиш» із використанням дієприслівникових зворотів і дотриманням норм спілкування;

- добирає й використовує дієприслівники для ефективної комунікації, пристосовує їх до ситуації спілкування та комунікативних намірів, враховуючи соціальний і культурний контекст [9 МОВ 1.7.1-1]; - використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 МОВ 2.5.1 -1]; - передає художній текст словесно та графічно, узагальнюючи, інтерпретуючи [9 МОВ 2.6.1]; - фіксує на письмі власне або чуже мовлення, використовуючи за потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думки (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності [9 МОВ 3.1.1-1]; - ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засвоєні норми [9 МОВ 3.3.1-1]; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми й мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]; - розрізняє дієприслівники у процесі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжривневі взаємозв'язки між ними, типові	Літературний твір Жанри літератури. Засоби творення художнього образу у творі. Художні засоби. Психологічна повість. Проблематика, конфлікт. Василь Симоненко. «Лебеді материнства». Ліна Костенко. «Кольорові миші». Оксана Радущинська. «Метелики в крижаних панцирах» (скорочено). Додаткове читання (за вибором): Євген Гуцало «Біженці», «Чорнобильська дівчина Калина». Катерина Міхаліцина «Квіти біля четвертого».	- дискусії з теми «Літературні митці – творці історії, а сучасні українці – творці майбутнього». Робота з текстом: - виразне читання фрагментів художніх творів, інтонуювання речень; - визначення художніх засобів творів; - добір ключових слів; визначення основної думки, теми, ідеї (проза), мотиву (поезія), особливостей композиції, сюжету (проза), жанру; - розрізнення дієслівних форм у творах, визначення морфологічних ознак; - виокремлення дієприслівників у тексті, їх аналіз (гра «Дієприслівник як маркер стану особистості»); - створення власного медійного продукту (мем у формі зображення, фрази, що передають ідею, коментар до певної ситуації / стану героїв з метою аналізу твору (ознаки психологічної повісті);
--	---	---

закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - використовує знання про дієприслівник для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує дієприслівники в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - імпровізує з текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом), застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо, обстоює свою позицію та право на самовираження [9 МОВ 4.2.2-1]; - використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності [9 МОВ 4.2.3-2].		- формулювання власних висновків на основі прочитаного. Письмова взаємодія: - виконання вправ на визначення морфологічних ознак і синтаксичної функції дієприслівника; - виявлення дієслів у тексті, розвиток уміння утворювати дієприслівники теперішнього та минулого часу («Словесна майстерня: від дії до обставини в поезії В. Симоненка»); - складання речень із дієприслівниками та зворотами (за мотивами поезії Ліни Костенко «Кольорові миші»; - написання есе; - виконання тестових завдань із мовної теми. Дослідження мовлення: - аналіз дієприслівників у текстах, уривках з художніх літературних творів); - спостереження за вживанням одиничних дієприслівників і дієприслівникових зворотів у текстах; - аналіз уживання дієприслівників і
---	--	--

		дієприслівникових зворотів у фразеологізмах; - створення карти знань із теми «Характер героїнь у поезії та прозі» із використанням дієприслівників.
Модуль 4. Мовимо щиро - діємо безстрашно.		
- Взаємодіє з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях, свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1]; - відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1]; - добирає й використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації, пристосовує їх до ситуації спілкування та комунікативних намірів, враховуючи соціальний і культурний контекст [9 МОВ 1.7.1-1]; - пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 МОВ 1.8.1-2]; - застосовує різні види критичного читання одиничних та множинних текстів (цілісних, перерваних, змішаних), з-поміж іншого й художніх текстів, медіатекстів тощо на відому й нову тематику відповідно до мети читання [9 МОВ 2.1.1];	Тема: Прислівник Комунікація Комунікативна ситуація. Правила спілкування. Засоби ефективної комунікації: вербальні та невербальні. Монолог. Інформація Добір і пошук інформації. Текстова, графічна та числова інформація. Мовні засоби Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників. Способи творення прислівників. Текст Власно створені тексти. Інтерпретація.	Усна взаємодія: - відповіді та запитання за змістом прочитаного / почутого навчального матеріалу з мовної теми (гра «Запитання - відповідь»); - обговорення функції прислівників для позначення ознаки дії, стану або іншої ознаки, уточнення місця, часу, способу, міри та ступеня дії (гра «Аукціон прислівників»); - обговорення правил уживання прислівників із дієсловами та прикметниками (гра «Колесо згоди»); - переказ уривків (за вибором та вподобаннями); - використання невербальних засобів спілкування під час читання / переказу; - складання простого плану тексту; - моделювання комунікативних

- переказує художній текст, акцентуючи на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1]; - співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1]; - характеризує поведінкові вияви та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлення [9 МОВ 2.3.1-1]; - трансформує графічну інформацію на основі кількох джерел у текстову [9 МОВ 2.6.2]; - ідентифікує види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засвоєні норми [9 МОВ 3.3.1-1]; - розрізняє прислівники на основі аналізу їхніх морфологічних ознак і функцій у мовленні, виявляє типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - використовує знання про прислівник для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує прислівники в усному мовленні, у текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо доцільності використання їх [9	Літературний твір Тема, сюжет і композиція. Засоби характеристики героїв. Художня деталь. Мотив твору. Григор Тютюнник. Повість «Климко». Павло Вишебаба. Поезія «Доньці» («Тільки не пиши мені про війну»). Додаткове читання (за вибором): Микола Вінграновський «Первінка». Григор Тютюнник «Вогник далеко в степу». Олександр Довженко «На колючому дроті». Любов Пономаренко «Гер переможений».	ситуацій з активним використанням прислівників у мовленні; - складання монологу на антивоєнну тематику «Я намалюю на папері щасливу дитину, де в мирному небі літають птахи...» з використанням ланцюжка прислівників як ключових слів спротиву. Робота з текстом: - формулювання запитань за прочитаним текстом «Як, де, коли...»; - виразне читання фрагментів повісті Григора Тютюнника; - пошук і виокремлення прислівників та ключових слів у прочитаному, характеристика героїв; - визначення ролі прислівників у текстах різних жанрів і стилів; - характеристика літературних персонажів; - розрізнення прислівників у текстах різних жанрів і стилів, визначення розрядів. Письмова взаємодія: - виконання вправ на визначення морфологічних ознак і синтаксичної ролі
--	--	---

МОВ 4.1.2-1].		прислівників; - складання речень із прислівниками (за мотивами повісті «Климко»); -створення власного висловлення з теми «Сміливість і людяність у воєнний час»; - виконання тестових завдань із мовної теми. Дослідження мовлення: - створення грона (схеми) для впорядкування інформації про прислівник; - створення карти прислівників за розрядами; - виконання вправ на утворення вищого та найвищого ступенів порівняння прислівників; - редагування речень, текстів; - створення тестів за сюжетом прочитаних творів.
----------------------	--	---

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

Модуль 5. Ген там, між жартом і розслідуванням.

- Свідомо слухає художні твори про фантастичні події та пригоди, навчальну інформацію про їх авторів/авторок [9 MOV 1.1.1];
- відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, зокрема художнього твору, акцентуючи на важливих деталях [9 MOV 1.1.2-1] обговорює актуальність, жанрово-родову належність художніх творів [9 MOV 1.1.2-2];
- адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [9 MOV 1.1.2-3]; формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 MOV 1.1.2-4];
- знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 MOV 1.3.1-1];
- логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або

Тема: Прийменник

Комунікація

Активне слухання.
Комунікативні наміри.
Емоційний стан співрозмовників.
Формули мовленнєвого етикету.

Інформація

Опрацювання текстової інформації.
Використання інформації в різних ситуаціях спілкування.
Перетворення (трансформування) інформації.

Мовні засоби

Види прийменників за будовою.
Непохідні й похідні прийменники.
Правила милозвучності (чергування $y - \phi$, $i - \dot{y}$, $z - iz - zi$).
Синонімічні й антонімічні прийменники.
Особливості вживання прийменників.

Текст

Розповідь у спілкуванні.
Зміст прочитаного.
Структура тексту.
Особистий і суспільний досвід.

Усна взаємодія:

- обговорення ролі прийменників у мовленні;
- переказ (вибірковий) прочитаного / почутого;
- опис ілюстрацій до повісті з активним використанням прийменників;
- створення висловлення з урахуванням ситуації спілкування (єдність природи та людини) за малюнком з використанням прийменників;
- формулювання запитань та відповідей на них з мовної теми.

Робота з текстом:

- виразне читання фрагменту твору / тексту;
- складання тез біографій письменників;
- пояснення змісту повісті та висловлення власного ставлення до прочитаного на основі життєвого досвіду;
- визначення жанру твору та особливостей композиції;
- характеристика героїв

суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1]; - характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) [9 МОВ 2.2.3-1]; - аналізує причини виникнення емоційного - стану літературних персонажів, коментуючи - їхні вчинки в контексті власного й суспільного досвіду [9 МОВ 2.3.1]; - висловлює власні почуття і враження від прочитання текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо) [9 МОВ 2.3.2]. - висловлює власні почуття і враження від прочитання текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо) [9 МОВ 2.3.2]; - створює власний текст (художній текст, медіатекст тощо) на основі прочитаного [9 МОВ 2.7.2]; - самостійно добирає й використовує способи творчого експериментування з художнім текстом, зважаючи на власні потреби й мету та усвідомлюючи ризик несприйняття створеного [9 МОВ 2.7.2-2]; - записує від руки або з використанням спеціальних (зокрема й цифрових) пристроїв джерел, ураховуючи фактор адресата [9 МОВ 3.1.1]; - зіставляє власну думку, зафіксовану письмово, з міркуваннями інших осіб [9	Літературний твір Детектив як жанр літератури. Особливості композиції детективу. Пригодницька інтрига. Катерина Штанко. «Драconi, вперед!». Додаткове читання (за вибором): Андрій Кокотюха «Гімназист і Чорна рука» (скорочено).	(головних і другорядних). Письмова взаємодія: - складання словосполучень і простих речень із синонімічними / антонімічними прийменниками; - виконання вправ з мовної теми; - трансформування текстової інформації в графічну (малюнок, колаж); - створення допису для соціальних мереж з теми «Екологічна мрія сучасних драконів» («Дій сміливо, живи чесно, будь справедливим»). Дослідження мовлення: - виокремлення вжитих у реченні чи тексті прийменників, визначення їх ролі в мовленні; - аналіз вживання прийменників у текстах; - редагування словосполучень, речень; - дослідження несподіваного сюжету (інтриги), визначення її елементів; - відновлення тексту (уривку, фрагмента) із пропущеними ключовими сполуками, словосполученнями, реченнями, що містять прийменники;
---	--	--

МОВ 3.1.2-2]; - ідентифікує різні види помилок виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення, спираючись на засвоєні норми [9 МОВ 3.3.1]; - добирає доречні службові частини мови, спираючись на усталені мовні норми, для досягнення відповідної комунікативної мети [9 МОВ 3.1.4]; - розрізняє службові частини мови на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - визначає особливості кожної службової частини мови, аналізуючи усне мовлення й тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) для вдосконалення власного стилю мовлення [9 МОВ 4.2.4-1].	Тема: Сполучник Комунікація Комунікативна ситуація. Усна та письмова комунікація. Роль запитань у спілкуванні. Уточнювальні запитання. Засоби прикрашання мовлення (фразеологізми). Інформація Інформація текстова, графічна, числова тощо. Вдумливе читання. Мовні засоби Види сполучників за будовою, походженням. Сполучники сурядності й підрядності. Використання їх у простому й складному реченнях як засобу зв'язку однорідних членів і частин складного речення. Розрізнення сполучників й однозвучних слів. Синонімічні й антонімічні сполучники. Текст Вдумливе читання. Скорочення тексту. Текст художньої літератури Складники друкованого чи цифрового текстового. Джерела інформації.	- створення хмари слів із мовної та літературної тем. Усна взаємодія: - відповіді на запитання на основі змісту почутого; - обговорення ролі сполучників як засобу зв'язку між однорідними членами речення й частинами складного речення; - опис малюнків з уживанням сполучників у мовленні; - переказ прочитаного від імені літературних персонажів. Робота з текстом: - виразне читання фрагментів художнього твору; - виокремлення в тексті сполучників; - розповідь за опорною схемою / гроно про сполучник як засіб зв'язку; - добір заголовків до розділів повісті; - створення сторінки в соціальних мережах за мотивами повісті-трилогії Всеволода Нестайка «Тореадори з Васюківки». Письмова взаємодія: - складання речень зі сполучниками;
---	--	--

	Літературний твір Пригодницький гумористичний твір. Гумор. Всеволод Нестайко «Тореадори з Васюківки». Додаткове читання (за вибором): Галина Малик «Злочинці з паралельного світу».	- написання есе («Неподільна радість-виклик чи буденність для тебе?»); - виконання тестових завдань із мовної теми. Дослідження мовлення: - розрізнення сполучників й однозвучних слів; - редагування текстів; - класифікація сполучників за морфологічними ознаками; - визначення художніх засобів у фрагментах повісті (VII-VIII / XI-XII); - виявлення особливостей мовлення літературних персонажів; - складання словника фразеологізмів.
	Тема: Частка Комунікація Комунікативні наміри співрозмовників. Емоційний стан співрозмовників. Медіатекст і художній твір. Діалог. Інформація Опрацювання текстової інформації. Актуальність і несуперечливість інформації. Критерії добору і способи пошуку інформації.	Усна взаємодія: - активне слухання текстів та коментування почутої інформації; - відповіді на запитання з використанням часток для емоційного забарвлення; - переказ фрагментів повісті / тексту з використанням часток для передачі емоцій або уточнення інформації; - виокремлення вжитих у реченні

	Мовні засоби Частки формотворчі та словотворчі. Частки, що надають слову або реченню додаткових відтінків. Текст Мета читання. Емоційний складник художнього тексту. Зміст прочитаного. Культурно-історичний контекст. Літературний твір Засоби комічного. Портретна характеристика героїв. Всеволод Нестайко «Супер «Б» з фрикадельками. Додаткове читання (за вибором): Олександр Дерманський «Мері».	чи тексті часток, визначення їхніх смислових, емоційних відтінків; - створення та розігрування діалогу з використанням часток, що надають додаткових відтінків; - висловлення вражень про пригоди літературних персонажів, обґрунтування власного бачення сюжетних ситуацій. Робота з текстом: - виокремлення в текстах часток, аналіз особливостей застосування їх; - читання вголос тексту / твору з логічним виділенням формотворчих часток; - опис емоційного стану героїв у різних ситуаціях; - добір із твору фразеологізмів, що є засобами комічного, графічне позначення часток; Письмова взаємодія: - виконання вправ із написання формотворчих часток; - написання вільного диктанту за змістом повісті з активним використанням словотворчих часток; - редагування речень і текстів;
--	---	---

		- складання речень та невеликих текстів із частками <i>-бо, -но, -то, -от, -таки</i>. - виконання тестових завдань із мовної теми. Дослідження мовлення: - аналіз ролі часток у популярних подкастах / відео, текстах різної жанрово-стильової належності; - створення інформаційних мемів за прочитаними розділами твору.
ВИГУК		
Модуль 6. Овва! Це ж фантастика!		
- Свідомо слухає художні твори про фантастичні події та пригоди, навчальну інформацію про їх авторів/авторок [9 МОВ 1.1.1]; - формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4]; - переказує почуте повідомлення (художній, медіатекст тощо) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи на змісті загалом, на окремих важливих деталях чи на фрагментах почутого відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1];	Тема: Вигук Комунікація Принципи етики спілкування. Нетикет. Безпечне цифрове середовище. Онлайн-взаємодія. Інформація Джерело інформації. Інформація текстова, графічна, числова тощо. Критерії добору і способи пошуку інформації. Мовні засоби	Усна взаємодія: - обговорення правил етикету в соціальних мережах і безпечної поведінки в цифровому просторі; - формулювання запитань та відповідей із використанням вигуків; - переказ (вибірковий) прочитаного твору / почутої інформації; - доповнення речень / текстів вигуками за наданим шаблоном або поданим початком;

- визначає тему, основну ідею, окреслює коло порушених у почутому повідомленні (художньому, медіатексті тощо) проблем, розрізняє важливі для розуміння почутого деталі [9 МОВ 1.4.1]; - визначає і коментує порушені в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблеми [9 МОВ 2.2.1]; - аналізує причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментуючи їх вчинки в контексті власного і суспільного досвіду [9 МОВ 2.3.1]; - передає прочитане з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію [9 МОВ 2.6.1-1]; - створює власний текст (медіатекст) на основі прочитаного [9 МОВ 2.7.2]; - фіксує в письмовій формі (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел, враховуючи адресата [9 МОВ 3.1.1]; - створює типові дописи/ медіатексти (зокрема використовуючи гіпертекстові посилання) у цифровому середовищі для обговорення особистісних і соціально важливих питань [9 МОВ 3.2.1]; - ідентифікує різні види помилок, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення [9 МОВ 3.3.1];	Особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику в реченнях із вигуками. Звуконаслідувальні слова. Текст Мета читання. Тема, ідея, проблема. Особистий і суспільний досвід. Літературний твір Морально-етична література. Поняття про фантастичну повість. Засоби характеротворення героїв. Мистецький контекст. Олесь Бердник. «Хто зважиться – вогняним наречється». Додаткове читання (за вибором): Олександра Дорожовець. Повість «Старий будинок» (скорочено). Наталя Околітенко. Оповідання «Крок вікінга».	- використання вигуків під час спілкування офлайн / онлайн; - створення акровіршів з використанням вигуків; - розігрування онлайн-спілкування літературних героїв із дотриманням норм етикету та безпечної поведінки в цифровому просторі; - визначення теми, проблеми та ідеї твору; - складання тез за почутим / прочитаним з мовної та літературної тем. Робота з текстом: - виокремлення вигуків у тексті, визначення їхньої стильової функції; - формулювання теми повісті та мікротем розділів; - добір із твору цитат для характеристики героїв; - коментування та обґрунтування актуальних питань, порушених у повісті; - пояснення теоретико-літературних понять; - характеристика поведінки та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментування їхніх
---	---	---

- розрізняє мовні одиниці різних рівнів на основі аналізу їх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - визначає особливості вигуків, аналізуючи усне мовлення та медіатексти / тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2].		учинків та висловлювань; - створення карти подорожей героїв повісті на онлайн-платформі. Письмова взаємодія: - виконання вправ із мовної теми; - створення короткого допису (5-7 речень) для шкільного онлайн-блогу, Google Classroom або Padlet із захопливим заголовком, що привертає увагу (з використанням вигуків); - створення коміксу за змістом сюжетної лінії твору з активним використанням вигуків. Дослідження мовлення: - редагування речень; - дослідження мовлення героїв твору, пояснення доцільності вживання вигуків; - аргументування власної думки щодо визначеної теми / мікротеми прочитаного твору / почутої інформації; - структурування вивченого матеріалу у форматі схеми.
Повторення в кінці року		
8 клас		
Модуль 1. Пригадай сиву давнину!		

- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - слухає інформацію з різних джерел на відому й нову тематику, озвучену у вільному темпі, художні тексти, медіатексти тощо [9 MOB 1.1.1]; - розпізнає і передає прихований зміст повідомлення (художнього тексту, медіатексту тощо), виражений невербально [9 MOB 1.1.3]; - свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 MOB 1.1.1-1]; - виокремлює в почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті тощо) значущі деталі, пояснює їхню роль [9 MOB 1.5.3]; - висловлює власні почуття і враження від прочитання текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), аналізуючи наявні в них виражальні засоби [9 MOB 2.3.2]; - характеризує роль, виражальні можливості й вплив на слухача (адресата) значущих деталей, зокрема художніх, тексту (художнього, медіатексту тощо) [9 MOB 1.5.3-1]; - доречно використовує цитати з різних джерел (художніх, медіатекстів тощо) для підтвердження й увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 MOB 1.6.1-3];	Вступ. Тема: Мова – маркер безпеки державних кордонів Комунікація Різновиди діяльності (планування, прогноз, контроль, рефлексія). Різні джерела інформації. Активне слухання. Виразальні засоби мови. Інформація Відоме й нове. Прогноз на основі отриманої інформації. Активне слухання, його прийоми. Значущі деталі почутого / прочитаного. Мовні засоби Мова як фактор існування держави. Мовне й етнічне самоусвідомлення українців. Текст Зв'язність, цілісність тексту. Деформований текст. Літературний твір Естетична цінність художніх творів. Навчально-виховна мета художньої літератури. Іван Білик. «Дарунки скіфів». Дмитро Кремінь. «А де ж те скіфське золото?»	Усна взаємодія: - застосування прийомів активного слухання; - виокремлення значущих деталей у почутому / прочитаному повідомленні; - формулювання й обстоювання власної думки, оцінювання життєвих явищ, моральних, суспільних, історичних та інших проблем сучасності; - визначення теми, мікротем тексту; - складання плану тексту; - переказ (стислий / вибіркового) прочитаного / почутого; - активне слухання співрозмовника; - доповнення усного тексту за поданим початком; - участь у дискусіях або мінівебінарах у різних ролях (модератор, доповідач, учасник) і відпрацювання стратегії співпраці та ефективної комунікації в цифровому середовищі. Робота з текстом: - виразне читання художніх творів української літератури; - застосування прийомів критичного читання тексту;
--	--	--

- здійснює й обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних (зокрема неявно виражених) засобів [9 MOV 1.7.1-1]; - використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 MOV 2.1.2-1]; - зіставляє тексти (художні, медіатексти тощо) подібної тематики, зокрема літературні твори різних стилів, літературних напрямів, різних культур [9 MOV 2.2.4-1]; - робить висновки на основі аналізу й інтерпретації кількох прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) [9 MOV 2.2.7-1]; - пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) у культурно-історичному контексті [9 MOV 2.3.3-1]; - виконує проекцію емоційно-чуттєвого досвіду літературних персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 MOV 2.3.1-2]; - встановлює значення прочитаного в кількох текстах (художніх, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності [9 MOV 2.4.1];	«Старина про Іллю Муромця та Соловія». Володимир Мономах. «Повчання дітям». Раїса Іванченко. «Ярославни». Додаткове читання (за вибором): Ліна Костенко «Скіфська одіссея». Валентин Чемерис «Ольвія». Юрій Логвин «Останній камінь Гарпата», Наталя Забіла «Троянові діти». Юрій Хорунжий «Мелодії кам'яної гори». Володимир Рутківський «Сторожова застава».	- оглядове читання інформаційних, художніх текстів та медіатекстів; - відповіді на запитання за змістом прочитаного; - формулювання запитань до прочитаного тексту; - окреслення кола порушених у почутому повідомленні (художньому, медіатексті тощо) проблем, розрізнення важливих для розуміння почутого деталей. Письмова взаємодія: - конспектування прочитаного; - створення текстів-розповідей, текстів-роздумів; - оформлення запитань до прочитаного тексту; - написання відгуку на прочитаний художній твір зі списку для додаткового читання. Дослідження мовлення: - пошук інформації за запитом; - спостереження за власним і чужим мовленням; - відтворення цілісності деформованого тексту; - створення ментальної карти за змістом прочитаних художніх творів;
--	---	---

- характеризує особливості структури тексту (художнього, медіатексту тощо), визначаючи їхні функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно обирає тексти (художні, медіатексти тощо) українських авторів, різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [9 МОВ 2.5.1-1].		- поєднання графічної і текстової інформації в межах одного / кількох текстів; - аналіз комунікативної ситуації (індивідуально, у парах, групах); - створення літературного постера прочитаного твору (індивідуально / у групах).
---	--	---

СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ

Модуль 2. Почерпни любов із Книги книг!

- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - визначає й характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між словосполученнями і реченнями на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням, зокрема й за літературними творами [9 МОВ 4.1.1-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію [9 МОВ	Тема: Словосполучення й речення. Комунікація Організація діяльності. Зв'язки між словосполученням і реченням. Власні спостереження за мовою і мовленням. Удосконалення власного мовлення. Інформація Інформація текстова, графічна, числова тощо. Мовні засоби Відомості про синтаксис. Словосполучення. Будова й види словосполучень. Речення прості й складні, двоскладні й односкладні. Текст	Усна взаємодія: - переказ (стислий / вибірковий) змісту прочитаного / почутого; - виокремлення словосполучень у реченні; - визначення головного й залежного слова в словосполученні; - перетворення простого речення на складне; - доповнення усного тексту словосполученнями й реченнями за поданим початком; - виявлення емоцій під час читання художніх текстів; - використання невербальних засобів спілкування під час декламування текстів / виголошення виступу.
--	--	---

1.2.3-1]; - знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 MOB 1.3.1-1]; - окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації [9 MOB 1.4.1-1]; - виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутого [9 MOB 1.4.1-2]; - визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел, для формування цілісного уявлення [9 MOB 1.4.2-1]. - доречно використовує цитати з різних джерел (художніх, медіатекстів тощо) для підтвердження й увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 MOB 1.6.1-3]; - здійснює й обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних (зокрема неявно виражених) засобів [9 MOB 1.7.1-1]; - використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового	Одиничні і множинні тексти. Цілісні, перервані й змішані тексти. Літературний твір Одвічні істини - підґрунтя духовно багатой особистості. Читацький досвід. Емоційний стан читача. «Євангеліє від Матвія». Апостол Павло з Тарсу. «Перше послання до коринтян». «Євангеліє від Луки». Притча про блудного сина. Б.-І. Антонич. «Різдво». Ліна Костенко. «Давидові псалми. Псалом 1». Дзвінка Матіяш. «Мене звати Варвара». Додаткове читання (за вибором): Притча про неслухняного сина та справедливого й люблячого батька. Притча про милосердя й про ближнього. Тарас Шевченко. «Давидові псалми». Георгій Коваленко. «Біблійні історії для дітей». Галина Кирпа. «Мій ангел такий маленький». Іван Малкович. «Із янголом на плечі». Зірка Мензатюк. «Ангел Золоте Волосся».	Робота з текстом: - читання фрагментарних та перерваних текстів; - відповіді на запитання за змістом прочитаного; - визначення теми, ідеї, проблематики прочитаного художнього твору; - аналіз образів, характеристика персонажів; - переказування ключових моментів біблійних оповідей і притч; - аргументування важливих деталей почутого; - формулювання запитань до прочитаного тексту. Письмова взаємодія: - виписування з художнього тексту цитат, крилатих висловів; - написання творів-роздумів на основі читацького досвіду; - розстановка пропущених розділових знаків на межі частин складного речення; - конспектування прочитаного; - письмова характеристика персонажів прочитаних художніх творів. Дослідження мовлення: -синтаксичний аналіз словосполучень;
---	---	--

джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 МОВ 2.1.2-1]; - зіставляє тексти (художні, медіатексти тощо) подібної тематики, зокрема літературні твори різних стилів, літературних напрямів, різних культур [9 МОВ 2.2.4-1]; - робить висновки на основі аналізу й інтерпретації кількох прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) [9 МОВ 2.2.7-1]; - пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) у культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.3.3-1]; - виконує проєкцію емоційно-чуттєвого досвіду літературних персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2]; - встановлює значення прочитаного в кількох текстах (художніх, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності [9 МОВ 2.4.1]; - характеризує особливості структури тексту (художнього, медіатексту тощо), визначаючи їхні функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно обирає тексти (художні, медіатексти тощо) українських авторів,		- редагування словосполучень, речень; - пошук інформації за запитом; - спостереження за власним і чужим мовленням; - поєднання графічної і текстової інформації в межах одного / кількох текстів; - власні спостереження за художніми творами; - виявлення в художньому тексті словосполучень, визначення головного й залежного слова; - добір із текстів художніх творів чи з текстів офіційних промов цитат, які можна було б розмістити на білбордах, банерах, афішах; - увідповіднення власного емоційно-чуттєвого досвіду й поведінки з переживаннями й вчинками літературних персонажів.
---	--	---

різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [9 МОВ 2.5.1-1].		
Модуль 3. Почуй українську пісню!		
- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - розрізняє синтаксичні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - творчо використовує широкий спектр мовних засобів, обираючи з-поміж запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - визначає особливості синтаксичних одиниць, аналізуючи усне мовлення та медіатексти / тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2]; - аналізує виучувані мовні явища в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1];	Тема: Просте речення. Комунікація Синтаксичні одиниці різних рівнів, їх особливості в процесі спілкування. Комунікаційна доцільність простих речень. Асоціативне й художньо-образне мислення. Аналіз медіатекстів і художніх творів. Джерела прочитаного / почутого. Інформація Інформація відома / нова в одному чи кількох джерелах. Інформація повна / неповна / частково неповна. Зв'язок інформації з власним та суспільно-історичним досвідом. Мовні засоби Головні й другорядні члени. Головні члени речення. Способи вираження підметів. Види і способи вираження присудків. Тире між підметом і присудком. Особливості узгодження головних членів речення. Речення поширені й непоширені. Другорядні	Усна взаємодія: - виразне читання / декламація / співання історичних, родинно-побутових, авторських пісень; - висловлення власної думки щодо прочитаного / почутого; - моделювання комунікативних ситуацій, що потребують застосування певних синтаксичних одиниць; - відповіді на запитання з використанням простих речень певного типу; - перетворення речень одного типу на інший відповідно до мети висловлювання; - інтонування простих речень; - дискусія щодо відмінностей між словосполученням і реченням; - доповнення простого непоширеного речення другорядними членами відповідно до ситуації мовлення; - обговорення почутого /

- створює художні / публіцистичні тексти різних типів, аргументуючи власну позицію [9 МОВ 3.1.2]; - формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4]; - переказує почуте повідомлення (художній, медіатекст тощо) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи на змісті загалом, на окремих важливих деталях чи на фрагментах почутого відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - визначає тему, основну ідею, окреслює коло порушених у почутому повідомленні (художньому, медіатексті тощо) проблем, розрізняє важливі для розуміння почутого деталі [9 МОВ 1.4.1]; - передає прочитане з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію [9 МОВ 2.6.1-1]; - інтегрує інформацію, надану в різний спосіб (текстову, графічну, числову тощо) в межах одного або кількох текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), зокрема в гіпертекстах у цифровому середовищі [9 МОВ 2.2.5-1]; - поєднує надану в різний спосіб інформацію з кількох текстів (художніх текстів, медіатекстів тощо), зокрема в	члени речення: повторення. Види означень. Прикладка як різновид означень. Написання непоширених прикладок. Додаток. Види і способи вираження обставин. Порівняльний зворот. Розділові знаки при ньому. Порядок слів у реченні. Логічний наголос. Текст Фрагментарні тексти. Гіпертекст у медіатексті. Текстове джерело, його складники. Літературний твір Засоби художньої мови. Сюжетність українського ліро-епосу. Зміст і форма ліричного твору. «Дума про Марусю Богуславку». «Ой, як крикнув же козак Сірко». «Пісня про Морозенка». «Чи не той то хміль...» «Дарувала Катерина козакам лимани». «Виряджала мати сина під Крути до бою». «Нічка була темна». Семен Климовський. «Їхав козак за Дунай». Євген Гребінка. «Українська мелодія». Михайло Петренко. «Дивлюсь я на небо». Тарас Шевченко. «Причинна». Богдан Гура. «Балада про мальви».	прочитаного / переглянутого в культурно-історичному контексті та контексті життєвого досвіду. Робота з текстом: - аналіз прочитаного художнього твору; - виявлення в текстах народних пісень різних типів простих речень; - виділення відомого й нового; - визначення складників друкованого чи цифрового текстового джерела; - відновлення цілісної інформації за фрагментарними текстами; - виокремлення основної інформації та другорядних деталей повідомлення / тексту. Письмова взаємодія: - розстановка пропущених розділових знаків (тире між підметом і присудком, кома при порівняльному звороті); виконання завдань на встановлення відповідності на основі текстів українських народних пісень; - виписування художніх засобів із текстів народних пісень; - письмовий аналіз однієї з
--	--	---

гіпертекстах у цифровому середовищі, вводячи її в контекст особистого та суспільного досвіду [9 МОВ 2.2.5-1]; - розпізнає в тексті (художньому тексті, медіатексті тощо) засоби виразності, елементи авторського стилю [9 МОВ 2.2.6-2]; - доречно використовує цитати з різних джерел (художніх, медіатекстів тощо) для підтвердження й увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]; - здійснює й обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних (зокрема неявно виражених) засобів [9 МОВ 1.7.1-1]; - використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 МОВ 2.1.2-1]; - зіставляє тексти (художні, медіатексти тощо) подібної тематики, зокрема літературні твори різних стилів, літературних напрямів, різних культур [9 МОВ 2.2.4-1]; - робить висновки на основі аналізу й інтерпретації кількох прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) [9 МОВ 2.2.7-1];	Додаткове читання (за вибором): Марія Пригара. «Михайлик – джура козацький». Іван Андрусяк. «Сірка на порох». Василь Шкляр. «Характерник». Олександр Гаврош. «Музей пригод». Тарас Шевченко. «Лілея», «Тарасова ніч». Збірка «Українські поети-романтики». Збірка «Українські співомовки». Іван Драч. «Балади буднів». Анатолій Качан. «Журавлині луги, або Купальські вогні». Віктор Баранов. «Хата синьоока». Кузьма Скрябін. «Поезія».	пісень / дум за програмою (індивідуально / в парах); -- написання переказів різних видів (стислого, вибіркового, докладного) на основі прочитаного тексту з використанням простих речень різних типів; - характеристика образів прочитаного художнього твору з використанням простих речень різних типів; - написання есе за творами українських поетів-романтиків. Дослідження мовлення: - обґрунтування достовірності інформації; - аналіз джерела інформації; - редагування речень, текстів; - розрізнення фактів і суджень; - перетворення текстової інформації на графічну й навпаки; - аргументування власної оцінки прочитаного тексту за допомогою простих речень різних типів; - дослідження виражальних засобів у почутому / прочитаному / переглянутому з увагою до особливостей авторського стилю;
--	--	---

- пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) у культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.3.3-1]; - виконує проєкцію емоційно-чуттєвого досвіду літературних персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2]; - встановлює значення прочитаного в кількох текстах (художніх, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності [9 МОВ 2.4.1]; - характеризує особливості структури тексту (художнього, медіатексту тощо), визначаючи їхні функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно обирає тексти (художні, медіатексти тощо) українських авторів, різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [9 МОВ 2.5.1-1].		- аналіз фрагментарних текстів; - виявлення засобів образності в художніх творах, їх аналіз; - дослідження особливостей авторської інтерпретації відомих історичних подій; - експериментування з виражальними засобами у власних текстах; - використання асоціації з власним досвідом / історією держави для інтерпретації та характеристики художніх творів.
Модуль 4. Усвідом значущість життя!		

- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); - розрізняє синтаксичні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1]; - творчо використовує широкий спектр мовних засобів, обираючи з-поміж запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - визначає особливості синтаксичних одиниць, аналізуючи усне мовлення та медіатексти / тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2]; - аналізує виучувані мовні явища в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1]; - створює художні тексти різних типів, аргументуючи власну позицію [9 МОВ 3.1.2]; - формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ	Тема: Односкладне речення. Комунікація Художні тексти різних типів. Тема, ідея, коло проблем, порушених у тексті. Уточнювальні запитання до прочитаного / почутого. Кілька джерел інформації: узагальнення, доповнення, скорочення. Комунікативні наміри. Інформація Планування. Прогноз. Рефлексія. Коригування почутого / прочитаного / написаного. Мовні засоби Односкладні речення. Односкладне називне речення. Односкладні речення з головним членом присудком. Означено-особове. Неозначено-особове речення. Узагальнено-особове речення. Безособове речення. Особливості вживання односкладних речень. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях. Текст	Усна взаємодія: - формулювання теми, ідеї, проблематики художнього тексту; - переказ змісту почутого / прочитаного з використанням односкладних речень; - висловлення власної думки щодо прочитаного художнього твору, життєвої ситуації; - участь у діалогах, полілогах; - створення інтерв'ю з уявними / реальними персонажами; - визначення мікротеми запропонованих медіатекстів; - створення власних текстів різних стилів; - реалізація комунікативних намірів щодо домовляння з опонентом і переконання його. Робота з текстом: - аналіз прочитаних художніх творів; - вирізнення з-поміж інших односкладних речень; - визначення актуальних проблем, які автор висвітлює у творі; - характеристика емоційного стану літературного персонажа, його поведінки, вчинків
---	---	--

1.1.2-4]; - переказує почуте повідомлення (художній, медіатекст тощо) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи на змісті загалом, на окремих важливих деталях чи на фрагментах почутого відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - визначає тему, основну ідею, окреслює коло порушених у почутому повідомленні (художньому, медіатексті тощо) проблем, розрізняє важливі для розуміння почутого деталі [9 МОВ 1.4.1]; - передає прочитане з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію [9 МОВ 2.6.1-1]; - доречно використовує цитати з різних джерел (худож-ніх, медіатекстів тощо) для підтвердження й увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]; - здійснює й обґрунтовує самостійний вибір вербальних і невербальних (зокрема неявно виражених) засобів [9 МОВ 1.7.1-1]; - використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою	Медіатекст. Текст художньої літератури. Власно створені тексти різних стилів. Літературний твір Жанри епосу. Тема, ідея, проблематика художнього твору. Паспорт художнього твору. Микола Гоголь. «Сорочинський ярмарок». Марко Вовчок. «Маруся». Іван Нечуй-Левицький. «Микола Джеря». Олександр Гаврош. «Врятувати Тараса Шевченка». Додаткове читання (за вибором): Пантелеймон Куліш «Орися», «Огненний змії». Михайло Старицький «Облога Буші». Борис Грінченко «Каторжна», «Батько та дочка». Андрій Бачинський «Ватага Веселих Волоцюг».	засобами односкладних речень; - виділення відомого й нового; - виокремлення основної інформації та другорядних деталей повідомлення / тексту; - створення текстового / мультимедійного продукту (індивідуально, у парах, групах), зокрема в цифровому середовищі. Письмова взаємодія: - запис інформації з різних, зокрема цифрових, джерел; - створення паспорта художнього твору; - пошук у художньому творі цитат задля характеристики персонажів; - виписування з художніх творів односкладних речень, класифікування їх, визначення граматичних основ; - написання есе. Дослідження мовлення: - визначення типів односкладних речень; - робота з деформованим текстом; - перетворення двоскладних речень на односкладні й навпаки; - створення літературного
--	---	--

інформацією [9 МОВ 2.1.2-1]; - зіставляє тексти (художні, медіатексти тощо) подібної тематики, зокрема літературні твори різних стилів, літературних напрямів, різних культур [9 МОВ 2.2.4-1]; - робить висновки на основі аналізу й інтерпретації кількох прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) [9 МОВ 2.2.7-1]; - пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) у культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.3.3-1]; - виконує проєкцію емоційно-чуттєвого досвіду літературних персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2]; - встановлює значення прочитаного в кількох текстах (художніх, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності [9 МОВ 2.4.1]; - характеризує особливості структури тексту (художнього, медіатексту тощо), визначаючи їхні функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно обирає тексти (художні, медіатексти тощо) українських авторів, різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [9 МОВ 2.5.1-1].		постера прочитаного твору (індивідуально / у групах); - пошук і аналіз виражальних засобів у текстах художньої літератури; - візуалізація почутого / прочитаного / переглянутого в різний спосіб, зокрема з використанням цифрових ресурсів.
--	--	--

Модуль 5. Закарбуй у серці Україну!

- Організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує);
- розрізняє синтаксичні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, виявляє системні міжрівневі взаємозв'язки між ними, типові закономірності функціонування їх на основі узагальнення власних спостережень [9 МОВ 4.1.1];
- творчо використовує широкий спектр мовних засобів, обираючи з-поміж запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1];
- визначає особливості синтаксичних одиниць, аналізуючи усне мовлення та медіатексти / тексти, зокрема літературні твори [9 МОВ 4.1.2];
- аналізує виучувані мовні явища в усному мовленні, текстах (художніх текстах, медіатекстах тощо) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання їх [9 МОВ 4.1.2-1];
- створює художні тексти різних типів, аргументуючи власну позицію [9 МОВ 3.1.2];

Тема: Просте ускладнене речення.

Комунікація

Коригування, рефлексія діяльності.

Аналіз мовних явищ.

Творче використання ускладнень простого речення.

Аргументація позиції (монолог, діалог).

Удосконалення власного мовлення.

Інформація

Достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість інформації.

Гіпотези і факти.

Медійна інформація.

Маніпуляція і пропаганда.

Мовні засоби

Однорідні члени речення.

Однорідні й неоднорідні означення.

Однорідні додатки.

Однорідні обставини.

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами та розділові знаки при них.

Речення зі звертаннями: види звертань і розділові знаки при них.

Поняття про відокремлення.

Відокремлення другорядних членів речення (оглядово).

Усна взаємодія:

- використання вербальних і невербальних засобів спілкування під час декламування текстів / виголошення виступу;
- створення усних монологів із залученням простих ускладнених речень з урахуванням інформаційного підтексту;
- з'ясування типів міжфразового зв'язку в тексті, аргументування;
- перефразовування репліки діалогу з використанням простих ускладнених речень;
- висловлення власної думки щодо запропонованої життєвої ситуації або під час аналізу художнього твору з урахуванням актуальності й несуперечливості інформації;
- створення ментальної карти для презентації художнього твору або героя / персонажа цього твору;
- розігрування коротких комічних сцен / сценок;
- участь у літературних дискусіях з метою перевірки

- формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4]; - переказує почуте повідомлення (художній, медіатекст тощо) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи на змісті загалом, на окремих важливих деталях чи на фрагментах почутого відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - визначає тему, основну ідею, окреслює коло порушених у почутому повідомленні (художньому, медіатексті тощо) проблем, розрізняє важливі для розуміння почутого деталі [9 МОВ 1.4.1]; - передає прочитане з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію [9 МОВ 2.6.1-1]; - аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (художнього тексту, медіатексту тощо) та критичних суджень інших [9 МОВ 2.4.2-1]; - доречно використовує цитати з різних джерел (художніх, медіатекстів тощо) для підтвердження й увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]; - здійснює й обґрунтовує самостійний	Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями (оглядово). Розділові знаки в реченнях зі вставними словами, словосполученнями, реченнями (оглядово). Текст Підтекст. Культурно-історичний контекст. Особистий і суспільний досвід. Літературний твір Зображення народних традицій у драматичних творах. Засоби комічного. Характеристика персонажів / героїв творів. Григорій Квітка-Основ'яненко. «Сватання на Гончарівці». Михайло Старицький. «За двома зайцями». Додаткове читання (за вибором): Тарас Шевченко «Назар Стодоля». Іван Карпенко-Карий «Сто тисяч». Збірка п'єс сучасних драматургів «Дош в акваріумах площ».	достовірності інформації. Робота з текстом: - вибіркоче читання інформаційних, художніх та медіатекстів; - виразне читання драматичних творів за ролями; - виокремлення маніпулятивної інформації; - читання фрагментарних та перерваних текстів; - аналіз драматичних творів; - знаходження потрібних цитат у художньому тексті для аналізу образів; - визначення основних проблем, порушених у художньому творі, пов'язування їх із життєвим досвідом; - створення структурної схеми тексту (наприклад, у вигляді ментальної карти, кластера або опорних пунктів), яка відображає його тему, основну ідею, проблематику. Письмова взаємодія: - перетворення простого речення на просте ускладнене; - розстановка пропущених розділових знаків у простому ускладненому реченні; - виправлення пунктуаційних
---	---	--

вибір вербальних і невербальних (зокрема неявно виражених) засобів [9 MOV 1.7.1-1]; - використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (рубрикація, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією [9 MOV 2.1.2-1]; - зіставляє тексти (художні, медіатексти тощо) подібної тематики, зокрема літературні твори різних стилів, літературних напрямів, різних культур [9 MOV 2.2.4-1]; - робить висновки на основі аналізу й інтерпретації кількох прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) [9 MOV 2.2.7-1]; - пояснює естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (художніх, медіатекстів тощо) у культурно-історичному контексті [9 MOV 2.3.3-1]; - виконує проєкцію емоційно-чуттєвого досвіду літературних персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 MOV 2.3.1-2]; - встановлює значення прочитаного в кількох текстах (художніх, медіатекстах тощо) для досягнення окресленої мети діяльності [9 MOV 2.4.1]; - характеризує особливості структури		помилки у простому ускладненому реченні; - написання есе; - нотування, зокрема скрайбінгування, почутого / прочитаного / переглянутого; - перетворення текстової інформації на графічну й навпаки; - описування улюбленої книги / фільму / театральної вистави тощо (вільне письмо); - складання письмової відповіді, яка протидіятиме маніпуляції з обґрунтуванням своєї позиції та уникненням агресії; - характеристика образів прочитаного художнього твору з використанням простих ускладнених речень. Дослідження мовлення: - аргументування власної оцінки прочитаного тексту за допомогою простих ускладнених речень; - виявлення граматичних помилок, редагування їх; - виокремлення елементів пропаганди, запобігання її впливу; - аргументування власної думки щодо визначеної ідеї,
---	--	---

тексту (художнього, медіатексту тощо), визначаючи їхні функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно обирає тексти (художні, медіатексти тощо) українських авторів, різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [9 МОВ 2.5.1-1].		проблематики прочитаного художнього твору; - виявлення засобів створення комічного; - характеристика персонажів художнього твору з проєкцією на особистий і суспільний досвід; - пояснення розстановки розділових знаків у простому ускладненому реченні; - з'ясування особливостей медійної інформації; - експериментування (висування гіпотез, практична перевірка та обґрунтування); - розроблення власного блогу.
Повторення в кінці року		
9 клас		
Модуль 1. І оживе добра слава, Слава України. (Тарас Шевченко)		
- свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1]; - відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті [9 МОВ 1.1.2-1]; - виявляє невербальні засоби, що вказують на наявність у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті,	Вступ Тема: Українська мова і виклики сьогодення Комунікація Повторення вивченого в 7-8 класах. Комунікативна взаємодія. Повторення вивченого про ситуацію спілкування. Адресат, адресант. Комунікативні наміри й позиція мовця.	Усна взаємодія: - застосування прийомів активного слухання; - переказ почутого / прочитаного / переглянутого в різний спосіб залежно від мети; - обговорення різних комунікативних стратегій, визначення їхньої доцільності в різних ситуаціях; - розігрування коротких сцен, де

медіатексті) прихованої інформації, передає прихований зміст почутого [9 МОВ 1.1.3-2]; - переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутого [9 МОВ 1.4.1-2]; - аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [9 МОВ 1.4.3-1]; - розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди [9 МОВ 1.4.4-2]; - визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 МОВ 1.5.1-2]; - позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших [9 МОВ 1.8.3-1]; - застосовує різні види критичного	Важливі та другорядні деталі повідомлення. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Правила спілкування у віртуальному просторі (нетикет). Інформація Повторення вивченого в 7-8 класах. Новизна і важливість інформації (практично). Події і факти. Правдивість інформації (практично). Фейки. Причина появи. Особливості поширення. Ознаки фейкової реклами. Особливості сучасної хроніки. Явна і прихована інформація. Причини спотворення інформації. Мовні засоби Суть поняття «виклик». Ставлення до мови в українському суспільстві. Практика мовокористування українців. Запозичення іншомовних елементів. Бар'єри розвитку мови. Текст Різновиди текстів (одиничні і множинні, цілісні, перервані і змішані). Мета читання (для отримання інформації, виконання завдань, розвитку естетичного досвіду).	кожен учасник має свою приховану або явну мету спілкування; - спостереження й оцінювання доцільності застосування вербальних і невербальних засобів спілкування; - участь в обговоренні викликів сьогодення; - складання діалогу на визначену тему; - виступ перед однолітками на патріотичну тематику. Робота з текстом: - відповіді на запитання за змістом прочитаного; - пошук інформації з певного питання, зокрема з використанням цифрових ресурсів, визначення її правдивості; - доповнення, переформатування тексту; - визначення структурних елементів тексту; - зіставлення текстів за певними ознаками (у парах, групах); - аналіз медіатекстів на наявність маніпуляцій та пропаганди. Письмова взаємодія: - написання тексту
---	---	---

читання текстів різних стилів, зокрема фрагментарних (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 2.1.1-1]; - розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду [9 МОВ 2.2.2-1]; - формулює логічні й послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 2.2.7-1]; - робить аргументовані висновки про наявність у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти [9 МОВ 2.4.2-2]; - творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), передає його в іншому культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.7.1-1]; - обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3]; - складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти)	Літературний твір Світ цінностей та ідей Тараса Шевченка. Образно-тематичний зміст твору. Тарас Шевченко. «Сон» («У всякого своя доля...»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...». Додаткове читання (за вибором): Т. Шевченко «Катерина», «Кавказ».	(електронного листа, допису в соцмережі, короткого виступу) з чітко визначеною метою (наприклад, переконати, поінформувати, подякувати); - складання письмової відповіді, яка протидіятиме маніпуляції, з обґрунтуванням своєї позиції; - конспектування почутого / прочитаного/ переглянутого; - написання есе в публіцистичному стилі на патріотичну тему. Дослідження мовлення: - аналіз впливу дискримінаційних висловлень на адресата та розроблення альтернативних толерантних висловлювань; - дослідження виражальних засобів у почутому / прочитаному / переглянутому з увагою до авторського стилю; - редагування написаного з коментуванням за визначеними критеріями; - експериментування з виражальними засобами у власних текстах; - спостереження за власним та чужим мовленням; - виокремлення, розрізнення,
--	--	---

різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - вирізняє прояви маніпулятивних впливів у цифровому середовищі та уникає їх [9 МОВ 3.2.4-1]; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]; - демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [9 МОВ 3.3.3-2]; - визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням, зокрема на прикладі літературних творів [9 МОВ 4.1.1-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1]; - взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для		порівняння та зіставлення мовних явищ.
--	--	---

створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 4.2.3-1].		
СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ		
Модуль 2. Лови летючу мить життя! (Олександр Олесь)		
- свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1]; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2]; - переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - самостійно складає і komponує складний план, створює конспект, тези почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо [9 МОВ 1.2.2-1];	Тема: Складне речення. Складносурядне речення. Комунікація Ситуація спілкування. Форма і зміст повідомлення. Цифрове середовище. Безпечна поведінка в цифровому просторі. Інформація Достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість інформації. Маніпуляція і пропаганда. Уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам. Мовні засоби Складне речення, його ознаки. Складні речення без сполучників, із сполучниковим (сурядним і підрядним) зв'язком. Складносурядне речення. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Сурядні сполучники як засіб зв'язку частин	Усна взаємодія: - обговорення почутого / прочитаного / переглянутого в історико-культурному контексті та на основі життєвого досвіду; - участь у дебатах із тем, що стосуються фінансової грамотності, відповідальності за власні фінанси або марнотратства; - складання діалогів із використанням у репліках складних речень; - моделювання ситуації ділових переговорів або обговорень; - участь у дискусіях або мінівебінарах у різних ролях (модератор, доповідач, учасник) і відпрацювання стратегії співпраці та ефективної комунікації в цифровому середовищі; - інтонування складносурядних речень; - відповіді на запитання та формулювання запитань за

- самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію [9 МОВ 1.2.3-1]; - окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації [9 МОВ 1.4.1-1]; - розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди [9 МОВ 1.4.4-2]; - визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 МОВ 1.5.1-2]; - застосовує різні види критичного читання текстів різних стилів, зокрема фрагментарних (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 2.1.1-1]; - розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду [9 МОВ 2.2.2-1]; - поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів),	складносурядного речення. Розділові знаки між частинами складносурядного речення. Текст Стилі та жанри. Структура тексту. Культурно-історичний контекст. Літературний твір Особливості українського модернізму (оглядово). Відкритість творів літератури до інтерпретації. Олександр Олесь «Чари ночі», «Коли б ми плакати могли...». Крим в українській літературі (С. Руданський, Леся Українка, А. Кримський) (оглядово). Михайло Коцюбинський. «На камені». Додаткове читання (на вибір): М.Вороний «Блакитна панна», «Зорі-очі», «Інфанта». Ісмаїл Гаспринський «Арслан-киз». Ервін Умеров «Чорні ешелони», «Самотність». Антологія «Кримський інжир». Антологія «Крим, який ми любимо».	змістом прочитаного / почутого тексту; - обґрунтування доцільності вживання розділових знаків між частинами складносурядного речення. Робота з текстом: - визначення структури тексту; - співвіднесення змісту сприйнятого тексту з історичним / культурним контекстом; - виявлення фактичної та прихованої інформації; - пошук інформації з певного питання, зокрема з використанням цифрових ресурсів; - визначення естетичної та мистецької цінності тексту; - визначення типів складних речень у тексті; - визначення мети, теми та ідеї тексту; - визначення фейкової інформації. Письмова взаємодія: - створення текстів із застосуванням речень визначеного типу; - створення коротких статей або дописів для блогу, що
--	--	---

гіпертекстів у цифровому середовищі [9 МОВ 2.2.5-1]; - робить аргументовані висновки про наявність у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти [9 МОВ 2.4.2-2]; - передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо) [9 МОВ 2.6.1-1]; - творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), передає його в іншому культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.7.1-1]; - оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1]; - складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - вирізняє прояви маніпулятивних впливів у цифровому середовищі та унікає їх [9 МОВ 3.2.4-1]; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети		передбачають висловлення власної позиції, використання засобів переконання та художньої виразності; - розроблення сценаріїв для виступів / діалогів, з використанням невербальних засобів; - трансформувannya простих речень у складносурядні й навпаки; - складання складносурядних речень відповідно до комунікативного завдання; - створення текстів у публіцистичному стилі з використанням складносурядних речень; - підготовка реферату (на основі кількох джерел). Дослідження мовлення: - визначення смислових зв'язків між частинами складносурядного речення; - пунктуаційний аналіз складносурядних речень; - дослідження різних аспектів впливу мовлення (реклами, мови ЗМІ) на формування громадської думки; - дослідження ефективності стратегій спілкування
--	--	--

висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]; - усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту [9 МОВ 3.3.2-2]; - визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням, зокрема на прикладі літературних творів [9 МОВ 4.1.1-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1].		(наприклад, маніпулятивних, переконувальних, інформаційних) у реальних ситуаціях (записи розмов, фрагменти фільмів, політичні дебати); - дослідження особливостей використання етикетних конструкцій різними соціальними групами; - аналіз впливу цифрових технологій на приватне спілкування та розроблення рекомендацій для покращення комунікації; - розрізнення складносурядних та простих ускладнених речень; - лінгвістичне мінідослідження на задану тему; - проходження квестів за сюжетом художнього твору; - створення інтерактивних карт або віртуальних дошок для аналізу художніх засобів твору; - створення відео / музики до літературних творів за допомогою простих програм задля увиразнення їх ритмічності й ліричності.
Модуль 3. Ти зрікся мови рідної. Нема тепер у тебе роду, ні народу (Дмитро Павличко)		

-свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 MOV 1.1.1-1]; - адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника [9 MOV 1.1.2-3]; - переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [9 MOV 1.2.1-1]; - знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 MOV 1.3.1-1]; - окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації [9 MOV 1.4.1-1]; - аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [9 MOV 1.4.3-1]; - визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 MOV 1.5.1-2]; - дослухається до інших думок,	Тема: Складнопідрядне речення Комунікація Типові стратегії мовленнєвої взаємодії. Аргументація. Інтонаційні засоби. Емоційний стан співрозмовника. Формули мовленнєвого етикету. Інформація Дослідження зібраної інформації, зокрема з погляду її достовірності, надійності тощо. Маніпуляція і пропаганда (продовження). Дезінформація. Мовні засоби Складнопідрядне речення. Складнопідрядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому. Підрядні сполучники й сполучні слова у складнопідрядних реченнях. Види складнопідрядних речень. Складнопідрядні речення з підрядними означальними. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними (мети, міри або ступеня, місця, наслідку, способу дії, порівняльні, умови, часу, причини, допусту). Розділові знаки між частинами складнопідрядного речення.	Усна взаємодія: - обговорення проблемних питань; - інтерв'ю з уявними / реальними персонажами; - складання повідомлень на певну тему з використанням фрагментів медіатекстів (відео, аудіо) для ілюстрації своїх думок; - переказ почутого / прочитаного з елементами власного ставлення; - дискусія про вплив сучасних технологій на розмаїття світу природи з використанням складнопідрядних речень із різними видами підрядних частин; - обґрунтування ролі складнопідрядних речень у текстах публіцистичного / наукового стилів, у яких ідеться про видатних українських учених або про батьківську оселю; - створення висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією; - розповідь про найкращі моменти дитинства з використанням
---	---	---

демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [9 МОВ 1.5.1-6]; - логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1]; - комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 МОВ 1.6.1-2]; - виявляє і передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 1.8.1-1]; - розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду [9 МОВ 2.2.2-1]; - поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі [9 МОВ 2.2.5-1]; - аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на	Складнопідрядне речення з кількома підрядними частинами. Розділові знаки в складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами. Текст Зміст прочитаного. Тема. Мікротема. Ідея. Літературний твір Роди і жанри літератури. Зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика) Покоління шістдесятників (оглядово). Дмитро Павличко. «Ти зрікся мови рідної», «Два кольори», «Я стужився, мила, за тобою...». Володимир Підпалій «Тиха елегія», «Мамо, було, покличеш...», «Бачиш, між трав зелених...». Додаткове читання (за вибором): М. Вінграновський «Манюня», «Сіроманець». Гр. Тютюнник «Зав'язь». І. Драч «Балада про соняшник», «Балада про випрані штани», «Бабусенція», «Так, саме так», «Сонячний етюд». Б. Олійник «Сива ластівка», «Ринг», «Парубоцька балада».	складнопідрядних речень із підрядними частинами часу, місця, причини; - складання діалогу з підрядними частинами умови, учасники якого мають досягти компромісу; - пояснення (обґрунтування) своїх дій, учинків чи намірів (офіційно-діловий стиль) із використанням складнопідрядних речень із підрядними частинами причини. Робота з текстом: - розпізнавання речень визначеного типу в художніх і медійних текстах; - визначення теми, мікротем та основної думки тексту; - трансформування тексту одного стилю в інший; - розрізнення складнопідрядних та складносурядних речень у тексті. Письмова взаємодія: - створення текстів із застосуванням речень визначеного типу; - написання есе, листа (офіційного / неофіційного), статті для шкільної газети /
--	--	---

основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб [9 МОВ 2.4.2-1]; - використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 МОВ 2.5.1-1]; - записує власне або чуже мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності [9 МОВ 3.1.1-1]; - зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб [9 МОВ 3.1.2-2]; - обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3]; - складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - створює у цифровому середовищі повідомлення/медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо)		блогу, рецензії на фільм / книгу, обґрунтування комунікативного наміру та особливостей обраного жанру; - написання повідомлення (допису, коментаря, замітки тощо) у цифровому середовищі із застосуванням гіпертекстових посилань та візуалізації для обговорення особистих і соціально-важливих проблем; - написання твору-роздуму (за самотійно складеним складним планом); - доповнення фрагменту речення однією чи кількома підрядними частинами; - розрізнення в тексті фактичної інформації та суб'єктивних суджень; - створення мінітексту з використанням складнопідрядних речень. Дослідження мовлення: - розрізнення видів підрядних частин складнопідрядних речень; - обґрунтування доцільності вживання розділових знаків між частинами складнопідрядного речення; - лінгвістичний експеримент
---	--	---

із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання [9 MOV 3.2.1-1]; - ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм [9 MOV 3.3.1-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 MOV 4.1.1-2].		щодо зміни місця розташування підрядної частини; - трансформування простих речень із дієприслівниковими чи дієприкметниковими зворотами на синонімічні складнопідрядні; - виконання групових проєктів (наприклад, скласти електронний список відтворення уривків пісень, у яких є складнопідрядні речення); - створення цифрового соціального плаката або відеоролика на задану тему з використанням цитат із творів; - створення цифрового колажу або презентації з ілюстраціями до творів.
Модуль 4. Сміливі завжди мають щастя (Іван Багряний)		
- виявляє невербальні засоби, що вказують на наявність у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) прихованої інформації, передає прихований зміст почутого [9 MOV 1.1.3-2]; - переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих	Тема: Безсполучникове складне речення. Комунікація Різноманітні стратегії продукування ідей. Принципи етики спілкування, норми літературної вимови. Соціокультурні норми. Інформація Критерії добору і способи пошуку	Усна взаємодія: - моделювання різних ситуацій спілкування; - відповіді на запитання за змістом прочитаного / почутого; - створення висловлення з обґрунтуванням свого ставлення до події, явища, вчинку; - обговорення на актуальні для підлітків соціальні, екологічні,

важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [9 MOV 1.2.1-1]; - аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [9 MOV 1.4.3-1]; - обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях [9 MOV 1.4.5-1]; - визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації [9 MOV 1.5.1-5]; - добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту [9 MOV 1.7.1-1]; - модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [9 MOV 1.7.1-3]; - коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах	інформації. Причини спотворення інформації. Прийоми верифікації інформації. Принципи інформаційної гігієни. Мовні засоби Безсполучникове складне речення. Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки в безсполучникових реченнях. Текст Текст і підтекст. Гіпертекст. Проблеми в тексті. Зміст і форма тексту. Літературний твір Літературний твір в історико-культурному контексті. Володимир Сосюра «Так ніхто не кохав...», «Сад». Іван Багряний «Тигролови». Додаткове читання (на вибір): С.Черкасенко «Казка старого млина». Б.Коломійчук «Готель «Велика Пруссія», «Експрес до Галіції».	культурні чи моральні теми; - рольова гра, де один виступає в ролі журналіста, а інший – відомої особистості, експерта, свідка події; - підготовка та презентування короткого виступу на довільну тему; - складання опису з використанням безсполучникових складних речень; - творчий переказ (вибірковий / стислий) художнього / публіцистичного тексту з елементами власних роздумів, припущень, зміною фіналу або розширенням окремих епізодів.. Робота з текстом: - читання, переказ, аналіз тексту відповідно до поставлених завдань; - виразне читання текстів із безсполучниковими складними реченнями; - розрізнення безсполучникових складних речень у тексті; - виявлення невербальних засобів, що вказують на наявність у почутому повідомленні прихованої інформації;
--	--	---

(зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1]; - характеризує особливості структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 МОВ 2.5.1-1]; -представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту [9 МОВ 2.6.1-2]; - створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику [9 МОВ 3.1.2-1]; - складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені		- зіставлення змісту прочитаного з власною позицією; - пошук у тексті суперечливої інформації. Письмова взаємодія: - створення тексту із застосуванням безсполучникових складних речень; - аналіз синтаксичних та пунктуаційних помилок у тексті; - написанні статті для шкільної газети/сайту з використанням безсполучникових складних речень; - створення короткого оповідання / замальовки, що передбачає використання синонімів, антонімів, фразеологізмів та безсполучникових складних речень для створення потрібної атмосфери та передачі емоцій; - складання безсполучникових складних речень із різними розділовими знаками та з різними смисловими відношеннями між частинами; - виписування з медіатекстів безсполучникових складних
---	--	--

виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм [9 МОВ 3.3.1-1]; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1]; - творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1].		речень та аналіз будови й смислових зв'язків між частинами їх; - створення тексту за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграма, графік тощо); - написання звернення в соцмережах до мешканців міста / села в публіцистичному стилі на теми безпечної поведінки чи охорони довкілля; - написання есе. Дослідження мовлення: - визначення смислових відношень між частинами складного безсполучникового речення; - редагування речень і текстів; - дослідження особливостей використання безсполучникових складних речень у різних стилях мовлення; - заміна безсполучникових складних речень синонімічними складними сполучниковими та порівняння смислових відношень між частинами поданих й утворених конструкцій;
---	--	--

		- створення аудіо-, відеозапису про особливості інтонування безсполучникових складних речень; - створення цифрових ілюстрацій до ключових сцен або образів твору за допомогою графічних редакторів.
Модуль 5. В людині все має бути прекрасним (Олександр Ірванець)		
- переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - самостійно складає і komponує складний план, створює конспект, тези почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо [9 МОВ 1.2.2-1]; - прогнозує, як зміна форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) впливає на зміст, а зміна змісту впливає на форму [9 МОВ 1.4.3-2]; - пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 МОВ 1.8.1-2]; - застосовує різні види критичного	Тема: Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку Комунікація Мета і позиція мовця. Комунікативні наміри співрозмовника. Прихований зміст повідомлення. Інформація Факти й судження. Достовірність та надійність інформації. Мовні засоби Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Текст Особистий і суспільний досвід.	Усна взаємодія: - коментування тексту засобами складного речення; - виступ із короткою доповіддю на самостійно обрану тему, відповіді на запитання аудиторії; - створення опису з використанням складних речень із різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; - відтворення побутової чи шкільної ситуації; - переказ змісту художнього твору з акцентом на головній ідеї, конфлікті, персонажах; - використання афоризмів під час діалогів; - обмін думками на теми, пов'язані з ціннісними орієнтирами. Робота з текстом: - розпізнавання складних

читання текстів різних стилів, зокрема фрагментарних (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 2.1.1-1]; - характеризує особливості структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1]; - самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом), зважаючи на власні потреби і мету та усвідомлюючи ризик несприйняття створеного тексту [9 МОВ 2.7.2-2]; - записує власне або чуже мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності [9 МОВ 3.1.1-1]; - складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - створює у цифровому середовищі повідомлення/медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально	Опис, розповідь, роздум (узагальнення). Есе. Прийоми покращення тексту з погляду змісту та форми. Літературний твір Своєрідність сучасної української поезії (оглядово). Читацький досвід, емоційний стан читача. Олександр Ірванець. Поезії з циклу «Уроки класики» (одна-дві поезії за вибором). Поезія з війни (одна-дві поезії за вибором учителя / учительки). Героїчний опір українського народу. Додаткове читання (за вибором): Ю. Андрухович «Листи в Україну». О. Ірванець «Мій хрест». С. Жадан «Життя Марії». М. Кіяновська «Бабин Яр. Голосами». М. Савка «Оптика Бога».	речень із різними видами зв'язку в художніх і медійних текстах; - створення структурної схеми тексту (у вигляді ментальної карти, кластера або опорних пунктів), що відображає його ідею, тему та основну думку; - визначення типу та стилю мовлення тексту, актуальності інформації; відтворення її графічно (графіки, схеми, плани, моделі тощо); - сприймання письмового тексту (читання мовчки, аналіз прочитаного та виконання завдань за змістом, у т.ч. завдань на перетворення інформації з однієї форми в іншу – схема, таблиця, графік). Письмова взаємодія: - трансформування речень (перетворення простих речень у складні з різними видами зв'язку); - написання оперативного повідомлення (новини) на основі власних спостережень чи інформації зі ЗМІ, соцмереж тощо; - складання тез науково-пізнавальної чи
---	--	---

важливих проблем, зокрема популяризації читання [9 МОВ 3.2.1-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1].		публіцистичної статті; - написання переказу (стислого) тексту наукового стилю з використанням складних речень із різними видами зв'язку (за самотійно складеним складним планом). Дослідження мовлення: - дослідження сфери застосування різних типів складного речення; - визначення структури складного речення з різними видами зв'язку; - обґрунтування доцільності вживання розділових знаків між частинами складних речень; - редагування речень, текстів; - створення власних цифрових ілюстрацій до поетичних творів за допомогою графічних редакторів.
Модуль 6. Мрії збуваються, якщо... (Дара Корній)		

- свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1]; - переказує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до мети і ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]; - самостійно складає і komponує складний план, створює конспект, тези почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо [9 МОВ 1.2.2-1]; - визначає основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [9 МОВ 1.4.4-1]; - логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1]; - доречно використовує цитати з різних	Тема: Пряма й непряма мова. Чуже мовлення. Діалог Комунікація Форми презентації. Ненасильницька комунікація. Академічна доброчесність. Інформація Надійність і ненадійність джерел інформації. Авторитетні джерела інформації. Мовні засоби Повторення вивченого в 5 класі. Способи передачі чужого мовлення. Пряма та непряма мова. Речення з прямою мовою. Заміна речень із прямою мовою на речення з непрямою мовою. Цитата як спосіб передачі чужого мовлення. Способи оформлення цитат. Розділові знаки для оформлення цитат. Діалог. Розділові знаки при прямій мові й діалозі (повторення й поглиблення вивченого). Текст Узагальнення: структура тексту, типи тексту, текст як засіб комунікації. Проблема в тексті. Підтекст.	Усна взаємодія: - висловлення власної думки, ставлення до зображеного в тексті; - переказ (докладний) змісту почутого інтерв'ю з використанням речень із прямою й непрямою мовою; - обмін думками на теми, пов'язані з життєвим досвідом та ціннісними орієнтирами; - створення висловлення, пов'язаного з конкретною життєвою ситуацією; - складання діалогу на визначену / самостійно обрану тему; - доведення власної думки цитуванням; - складання розповіді на основі коміксу; - переказ (вибіркового) тексту художнього стилю, у якому використано речення з прямою мовою або діалог (за самостійно складеним планом). Робота з текстом: - виразне читання вголос речень із прямою / непрямою мовою, діалогу за особами; - сприймання тексту з урахуванням особливостей культури та епохи;
---	--	--

джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 MOB 1.6.1-3] ; - формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 MOB 2.2.7-1]; - аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та критичних суджень інших осіб [9 MOB 2.4.2-1]; - використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 MOB 2.5.1-1]; - на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 MOB 2.7.2-1]; - записує власне або чуже мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності [9 MOB 3.1.1-1]; - створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів,	Літературний твір Пошук сенсу існування та свого місця у світі в умовах значних особистісних або глобальних випробувань. Олександр Михед. «Котик, Півник, Шафка» (скорочено). Макс Кідрук. «Мексиканські хроніки» (скорочено). Дара Корній. «Гонимарник» (скорочено). Додаткове читання (за вибором): С. Процюк «Варвари». В. Арєнев «Душниця», «Порох із драконових кісток», «Дитя песиголовців». С. Гридін «Сапери», «Не такий». Н. Дев'ятко «Скарби Примарних островів».	- аналіз авторської позиції в художньому творі, висловлення власної думки щодо неї. Письмова взаємодія: - підготовка повідомлень із використанням цитат; - виправлення пунктуаційних помилок, допущених у реченнях із прямою мовою та в діалозі; - написання короткої рецензії на обраний медіатекст (статтю, репортаж, рекламний ролик); - визначення способів та дотримання правил оформлення цитат; - написання есе з використанням речень із прямою мовою, цитат; - конспектування публіцистичного тексту, сприйнятого на слух. Дослідження мовлення: - порівняння прямої й непрямої мови; - заміна прямої мови непрямою й навпаки; - складання речень із прямою мовою за схемами; - добір цитат із віршів чи пісень певної тематики; - добір із текстів художніх
--	---	--

стилів і жанрів на актуальну самотійно визначену тематику [9 МОВ 3.1.2-1]; - складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]; - використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення [9 МОВ 4.1.1-2]; - аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1].		творів чи з текстів офіційних промов цитат, які можна було б розмістити на білбордах, банерах, афішах; - створення діалогу-обговорення чи діалогу-домовленості з використанням фразеологізмів; - зіставлення змісту прочитаного з власними ціннісними орієнтирами; - пошук суперечливої інформації.
Повторення в кінці року		

Прикінцева частина

Методичні підходи до реалізації програми

Реалізація програми інтегрованого курсу «Українська мова й література. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти ґрунтується на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегративного підходів, що забезпечують формування ключових і предметних компетентностей, наскрізних умінь здобувачів освіти, сприяють цілісному сприйняттю учнями та ученицями мовно-літературного матеріалу та їхньому особистісному зростанню.

Компетентнісний підхід передбачає формування у здобувачів освіти здатності застосовувати знання, уміння та навички в реальних життєвих ситуаціях. Акцент має бути зроблений на формуванні вмінь розв'язувати проблеми, критично мислити, ефективно комунікувати та співпрацювати.

Діяльнісний підхід реалізується через активну навчальну діяльність учнів / учениць, що містить усну та письмову взаємодію, роботу з текстом, дослідницькі завдання, створення власних медіапродуктів та творчих проєктів. Це сприяє глибшому осмисленню матеріалу та формуванню практичних навичок.

Особистісно орієнтований підхід зосереджений на потребах, інтересах та індивідуальних особливостях кожного здобувача освіти. У цьому контексті вивчення української мови та літератури важливо розглядати як засіб їхнього особистісного зростання, набуття духовно-морального досвіду та формування ціннісних орієнтирів.

Інтегративний підхід забезпечує поєднання змісту української мови й літератури на модульній основі, що передбачає вивчення мовного і літературного компонентів у межах спільної соціокультурної теми. Такий підхід уможливорює цілісне засвоєння інформації, охоплюючи опрацювання художніх творів, мовних і мовленнєвих понять, сприяє глибшому розумінню змісту текстів та розвитку учнів / учениць логічного, критичного мислення, креативності.

Методи й технології навчання

Інтегрований курс «Українська мова й література. 5-9 класи» є інноваційним, оскільки поєднує зміст української мови й літератури на модульній основі. Це забезпечує цілісне сприйняття мовно-літературного матеріалу та сприяє глибшому усвідомленню ролі й функцій української мови та художньої літератури, їхньої естетичної, виховної й пізнавальної цінності.

Серед методів і технологій навчання доцільно використовувати:

- 1) інтерактивні методи: дискусії, дебати, рольові та ділові ігри, мозкові штурми, що сприяють активному обговоренню, формулюванню та обстоюванню власної думки;
- 2) проєктні технології: створення індивідуальних і групових проєктів (наприклад, творчих робіт різних жанрів, власних медійних продуктів), що дозволить розвивати дослідницькі вміння, креативність та навички співпраці;
- 3) проблемне навчання: формулювання та розв'язання проблемних ситуацій, що спонукає учнів / учениць до критичного мислення, пошуку та аналізу інформації з різних джерел;

- 4) інформаційно-комунікаційні технології: активне використання цифрових сервісів і соцмереж для комунікації, пошуку інформації, створення та презентації результатів виконаних завдань;
- 5) текстоцентричний підхід: робота з різними типами текстів (художніми, публіцистичними, інформаційними, науково-популярними, цифровими, візуальними, медіатекстами), їх осмислене читання, інтерпретація, аналіз та оцінювання;
- 6) дослідницькі завдання: спостереження за мовними одиницями та явищами, аналіз художніх текстів, тлумачення лексичного значення слів, ведення картотек цікавих слів та фразеологічних словничків.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Основними видами оцінювання є формувальне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

Оцінювання здійснюється за допомогою різноманітних методів, вибір яких визначається особливостями рівня освіти та змісту навчального предмета:

- 1) усне опитування: індивідуальне, групове обговорення, діалоги та полілоги, висловлення власних думок та аргументування позиції;
- 2) письмові завдання: навчальні завдання, тести, перекази, диктанти, діагностувальні та підсумкові роботи, створення власних текстів різних типів і жанрів;
- 3) практичні завдання: робота з картками, діаграмами, заповнення таблиць, побудова схем, створення моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання;
- 4) навчальні проєкти: розроблення творчих робіт, медійних продуктів, дослідницьких проєктів, що демонструють застосування набутих знань та вмінь;
- 5) завдання з використанням ІТ: онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань і досліджень тощо;
- 6) самооцінювання та взаємооцінювання: залучення учнів / учениць до оцінювання власної роботи та робіт однолітків, що сприяє формуванню рефлексивних умінь та відповідальності;
- 7) комплексне оцінювання: поєднання різних способів і засобів для отримання всебічної інформації про рівень досягнень учнів / учениць.

Таке різнопланове оцінювання дозволяє не лише перевірити знання та вміння, а й забезпечити зворотний зв'язок, необхідний для подальшого розвитку та самовдосконалення здобувачів освіти.

Рекомендовані джерела:

1. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Бондаренко Н. В., Новосьолова В. І., Попова Л. О. Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею : монографія. [Електронне видання]. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 230 с.
<https://doi.org/10.32405/978-966-983-521-5-2023-230>
2. Мистецтво об'єктивного оцінювання в НУШ. Оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови як державної в класах з навчанням мовами корінних народів і національних меншин на засадах Нової української школи / В. Терещенко, А. Панченков,

М. Алгольм, О. Лінник. Київ: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2024. 352 с.

3. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 / кол. авт. : Г. Бичко (осн. автор), Т. Вакуленко, Т. Лісова, М. Мазорчук, В. Терещенко, С. Раков, В. Горох та ін.; за ред. В. Терещенка та І. Клименко / Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2023. 395 с.
4. Онлайн-платформа ВШО.
5. Онлайн-курс [Українська мова: слухаємо, пишемо, читаємо, взаємодіємо» для 5–6 класів.](#)
6. Онлайн-курс [Мова моЯ \(від А до Я\).](#)
7. Рі-стася [Українська мова](#).
8. Рі-стася [Українська література](#).